

Tisdagen den 12 november

Kl. 14.00–15.58
18.00–18.23

§ 1 Återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer

*Återrapportering från
informellt möte mellan
EU:s stats- och
regeringschefer*

Anf. 1 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Europeiska rådet träffades alltså i torsdags och fredags för informellt toppmöte i Budapest. Konkurrenskraft var huvudfrågan på dagordningen, men middagsdiskussionen handlade inte helt förvånande främst om det amerikanska valet och de transatlantiska relationerna.

Låt mig dock först säga något ord om mötet i den europeiska politiska gemenskapen, EPC, på torsdagen, med främst migration på dagordningen. Det är tydligt att den växande enigheten bland EU-länderna om behovet av en stramare migrationspolitik nu leder till ett genuint intresse av att både enskilt och tillsammans göra betydligt mer än hittills. Att nå och upprätthålla en hållbar migrationspolitik ligger i alla EPC-länders intresse.

Jag betonade att vi måste få migrationspakten på plats, förstås, men att mer än så måste göras – att vi måste förbättra återvändandearbetet och använda fler politikområden för att se till att de som har fått avslag också lämnar Europa. I Sverige återvänder nu en stor majoritet av dem som får avslag på sin asylansökan, men även vi har problem med länder som vägrar ta emot sina egna medborgare.

I EU i snitt är situationen närmast katastrofal. Av dem som får avslag på sin asylansökan stannar 70 procent kvar ändå. Detta betyder i praktiken att hela systemet havererar och att det i praktisk mening inte har någon betydelse om en asylansökan bifalls eller avslås. Det är helt förödande för legitimiteten, men det göder också ett farligt skuggsamhälle som vi vet mer om än flera andra länder.

Jag betonade att EU:s samarbete med länder utanför unionen måste bygga både på krav och på incitament. Vill man exempelvis ha tillgång till Schengen är detta förenat med ett tydligt ansvar. Vill man ha EU:s förmåner på olika sätt måste man också ta sitt eget ansvar som land.

Min bedömning är att det nu rör sig snabbt i migrationsfrågan i EU, inte minst när det gäller det som hittills ofta har kallats för återvändandehubbar. Till den frågan avser vi att återkomma.

Före EPC-mötet hade jag också ett möte med Moldaviens president Maia Sandu. Jag gratulerade henne ännu en gång till segrarna, först i folkomröstningen om landets framtid i EU och därefter i presidentvalet. Jag uttryckte mitt och hela Sveriges stöd till hennes och det moldaviska folkets strävan att få tillhöra den demokratiska gemenskapen.

President Sandu uttryckte sin väldigt starka oro för nya ryska försök att med rena röstköp sabotera den demokratiska processen inför nästa val, det vill säga parlamentsvalet. Det som nu händer i både Moldavien och Georgien påminner oss om att Ryssland har en mycket bredare arsenal till sitt förfogande än enbart militärt våld. Jag var tydlig med att Moldavien har ett fortsatt starkt svensk stöd i sin strävan att komma närmare Europa och längre från Ryssland.

Herr talman! Det informella rådsmötet inleddes sedan på torsdagskvällen med en middag på temat de transatlantiska relationerna. Det blev en bra diskussion, helt utan formella slutsatser eller ställningstaganden. En sak jag dock tar med mig är samsynen i EU-kretsen om hur viktig den nära relationen mellan EU och USA är. Den förblir viktig oavsett vem som är president i USA och oavsett vem som styr i våra respektive EU-länder.

I rummet uttrycktes naturligtvis också den osäkerhet som nu råder på många olika plan. Det handlar om det fortsatta engagemanget för Ukraina och situationen inrikespolitiskt i Tyskland. Det råder just nu stor osäkerhet på många viktiga platser.

Detta leder oss till den rätt självklara slutsatsen att Europa måste ta ett större ansvar för säkerheten på vår kontinent – för vår egen skull men också för att vara en stark, pålitlig och attraktiv partner till just USA i det transatlantiska samarbetet. Samtidigt är detta i grund och botten inget nytt; det vet ju vi här inne. Både republikanska och demokratiska presidenter har länge uppmanat alla europeiska länder att höja sina försvarsanslag och i högre grad stå för sina egna försvarskostnader. Detta är i grunden ingen orimlig amerikansk ståndpunkt.

Det är i detta sammanhang värt att påminna – och det kan ni lita på att jag också gjorde – om att Sverige redan i dag med råge når upp till Natos mål om minst 2 procent av bnp till försvaret. Detta har alltmer kommit att betraktas som ett golv snarare än en rekommendation eller, än mindre, ett tak. Det är en styrka för Sverige att vi har bred enighet både om Natomedlemskapet och om att investera mer i den svenska försvarsförmågan.

Detsamma gäller stödet till Ukraina. Det ligger i Europas intresse att upprätthålla vårt starka stöd till Ukraina, men det gynnar oss också i relationen till USA. Om vi visar att vi är beredda att ta ett stort, till och med större, ansvar för Ukraina ökar detta i sig möjligheterna att också upprätthålla ett amerikanskt engagemang.

Vi diskuterade också de potentiella ekonomiska konsekvenserna i kölvattnet av amerikansk politik. De protektionistiska tendenserna har vuxit hos både republikanerna och demokraterna under ganska lång tid. Ökade handelskonflikter med inte minst Kina kan dessutom spilla över på Europa, och detta måste vi nu förbereda oss för.

Samtidigt utgörs hälften av den svenska exporten till USA av tjänsteexport, som inte alls på samma sätt påverkas av de tullar som det nu talas om. Många av våra stora svenska bolag producerar dessutom redan i USA och påverkas därmed inte heller av tullar. Detta betyder inte att vi ska underskatta riskerna med tullar och protektionism. Vi är som vi vet sedan mycket lång tid tillbaka ett handelsberoende land med väldigt omfattande globala kontakter med stora delar av världen. Vi kan dock konstatera att Sverige sannolikt har bättre förutsättningar än flera andra EU-länder.

Sverige kommer att fortsätta driva på för frihandel i EU, och vi kommer att fortsätta odla våra bilaterala kommersiella relationer med USA. Det ligger starkt i vårt nationella intresse att vi kan handla med andra länder. Nästan var tredje anställd i det svenska näringslivet producerar varor eller tjänster för export. Var femte anställd i svenska företag jobbar i utlandsägda företag. USA är vår tredje största marknad för varuexport. Vi är, som vi alla vet, en handelsnation.

Jag lyfte också klimatfrågan. Osäkerheten kring fortsatt amerikanskt engagemang också för internationellt klimatarbete gör det bara ännu viktigare för EU att hålla fast vid gjorda överenskommelser och att med framgångsrik politik försöka inspirera fler kontinenter än vår egen. Det kräver effektiv klimatpolitik, och det kräver god ekonomisk tillväxt som gör att kostnaderna blir rimliga att fördela i samband med den gröna omställningen.

Det man kan säga om alla de här aspekterna är att vi i Sverige är väl förberedda för skiften i amerikansk politik. På Regeringskansliet har vi länge arbetat för olika scenarier och olika händelseutvecklingar.

Herr talman! Konkurrenskraftsdiskussionen dagen därpå inleddes med att Italiens förre premiärminister Mario Draghi presenterade sin vid det här laget välkända rapport om europeisk konkurrenskraft. Även Europeiska centralbankens ordförande Christine Lagarde deltog och redogjorde för EU:s ekonomiska läge just nu. Diskussionen därefter präglades av att det är brådskande att ändra Europas nuvarande kurs. Vi halkar efter både USA och Asien och har gjort det under en längre tid. Det adderas nya saker hela tiden som gör att frågan ställs mer på sin spets.

Detta är alltså i grunden inget nytt, men alltifrån den amerikanska IRA-lagstiftningen till risken för ökad protektionism och den ökade geopolitiska osäkerheten gör att den geopolitiska frågan blir mer brännande.

Det finns ännu ingen tydlig enighet om receptet för ökad konkurrenskraft, vill jag understryka. Vi är mer eniga om diagnos än om recept. Som vanligt hölls våra diskussioner inte heller på speciellt detaljerad nivå.

Utan att hemfalla till minsta tendens till svensk skrytsamhet kan jag ändå säga att det var rätt lätt att sitta på den svenska stolen under samtalen. Sverige beskrevs, inte minst av Mario Draghi, flera gånger och i mycket viktiga frågor som ett föregångsland när det gäller just konkurrenskraftsfrågor. Vår kapitalmarknad, vårt pensionssystem, våra sunda statsfinanser och vår generella politiska reformförmåga lyftes fram som goda exempel på den sorts reformer som fler länder måste göra, samtidigt som vi gör gemensamma europeiska insatser.

Ta bara antalet börsnoteringar i Sverige: 500 de senaste tio åren. Det är mer än Tyskland, Frankrike, Nederländerna och Spanien tillsammans. Det innebär inte att vi saknar problem i Sverige, men det antyder att vi i just de här frågorna har kommit längre än andra. Det är ju bra när jag som svensk statsminister kan lyfta fram våra framgångar i Bryssel, men det är ännu bättre när andra lyfter fram våra framgångar i Bryssel.

Jag framhöll behovet av att samarbeta om konkurrenskraft men ännu mer att medlemsstater också har ett eget ansvar. Den europeiska nivån får inte bli ett slags kyrkogård för reformer som politiskt är alltför svåra att genomföra nationellt. Det var mitt ena budskap.

Mitt andra budskap var att vi har unika, gemensamma europeiska verktyg som EU fortfarande inte använder fullt ut. Den inre marknaden är nog det bästa exemplet. Den står för 17 procent av global bnp, och här finns en enorm outnyttjad potential. Titta bara på hela tjänstesektorn! 70 procent av handeln på den inre marknaden gäller nu tjänster, men vi saknar fortfarande en inre tjänstehandel. Titta på den digitala inre marknaden! Det finns en stor potential att hämta här.

Den inre marknaden, som alltså just har firat 30 år, är fortfarande trots sin ålder i ett slags utvecklingsstadium. Det finns energi-, telekom- och kapitalmarknadsområden där det gemensamma anslaget inte har prövats fullt ut. Och det krävs som sagt både nationella reformer för att göra det meningsfullt och gemensamma reformer för att skapa ett ramverk.

En ambitiös frihandelsagenda är ett annat verktyg som vi redan har men kan göra mer av. Inte minst måste vi nu slutföra de förhandlingar om frihandelsavtal som fortfarande pågår. Låt oss vattna där det växer.

Vid mötet antogs också den deklaration om konkurrenskraftsfrågor som hade förberetts, och den antogs utan ändringar.

Till sist, herr talman: Draghirapporten blir nu ett viktigt inspel, inte minst i den nya kommissionen, som verkar tillträda den 1 december. En sådan beredskap finns. Det var Ursula von der Leyen tydlig med. Vi har också sett höga ambitioner inom just konkurrenskraftsområdet i de uppdragsbrev som hon har givit till alla de inkommande kommissionärerna.

Med detta, herr talman, avslutar jag återrapporteringen från mötet.
(Applåder)

Anf. 2 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporteringen!

EU:s ledare möttes i en minst sagt orolig tid. I ljuset av presidentvalet i USA har också stödet till Ukraina blivit en än viktigare fråga. Detta krig är ju större än bara Ukraina och Ryssland. Det är i allra högsta grad en existentiell fråga också för oss svenskar. För Sveriges och svenska folkets trygghet är det helt avgörande att Ukraina kan garanteras ett konkret och återkommande stöd.

I denna oroliga tid när stödet till Ukraina ifrågasätts måste Europa vara berett att ta ett större ansvar för att stödja Ukraina. Vi socialdemokrater menar därför att det krävs en handlingsplan för att garantera stödet till Ukraina om USA förhalar det.

Tog statsministern upp behovet av att formulera en plan för att just säkra stödet till Ukraina? Det är min första fråga.

Herr talman! Det är nu viktigare än någonsin att EU står enat och sammanhållet och att vi står upp för sammanhållning mot splittring av auktoritära krafter. Jag vill därför följa upp den fråga som vi socialdemokrater lyfte under samrådet inför mötet: Vilka initiativ tog statsministern för att se till att EU håller samman mot splittring i dessa oroliga tider?

Jag vill också säga några ord om den konkurrenskraftsdeklaration som antogs. Vi instämmer verkligen i bilden av att den är otroligt viktig och att vi verkligen behöver stärka konkurrenskraften genom bland annat innovation och satsningar på utbildning och forskning. Men vi menar att det saknades ett väldigt viktigt perspektiv, nämligen ökad sysselsättning.

Vi ser en växande arbetslöshet. Vi har EU:s näst högsta ungdomsarbetslöshet. Är det då inte viktigt att bygga en konkurrenskraftsagenda som även har perspektivet att öka sysselsättningen? På vilket sätt lyfte statsministern den frågan? Vi kan se i deklarationen att den inte finns med. På vilket sätt agerade statsministern för att föra fram frågan om ökad sysselsättning?

Anf. 3 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först vill jag säga att i denna oroliga tid med stora osäkerheter globalt och också i olika länder, både europeiska och amerikanska, är det viktigt att inte inteckna några kommande beslut. Var förberedd på vad som kan hända och gör scenarier, och se till att Sverige står redo för olika alternativ, men inteckna inte beslut som ännu inte har fattats, vare sig de är positiva eller negativa. Utgå inte från att USA fortsätter att finansiera europeiskt försvar. Utgå inte heller från drakoniska neddragningar av det amerikanska stödet till Ukraina.

Vi har respekt för att det amerikanska folket har valt sin president. Vi kommer att samarbeta bra med alla presidenter som är folkvalda i USA. Vi har samma respekt för att de fattar sina beslut som de har för att vi fattar våra beslut. Sedan kan vi tycka olika i olika frågor, och då använder vi vår röst så effektivt som möjligt. Men inteckna inga sådana saker.

Ledamoten talar om en handlingsplan. Det är ju inte riktigt så det funkar i EU, utan det handlar om att ju mer enighet vi kan visa upp och verkligen har, desto bättre är det.

Jag uppfattade ett fortsatt manifest stöd, med välkända undantag, på Europeiska rådets toppmöte. Det finns ett starkt stöd för Ukraina. Det finns en stark vilja att behålla transatlantisk länk i det arbetet. Det finns en stark medvetenhet om att Europa kan komma att behöva göra mer. Det finns en stark medvetenhet om att vi måste övertyga USA om att de är viktiga i det här arbetet men också en respekt för att USA kan dra andra slutsatser. Allt detta är vi förberedda för, men inteckna inga beslut än så länge.

När det gäller konkurrenskraft är svaret ganska enkelt: Sysselsättning kommer ur god konkurrenskraft, inte tvärtom. Om ledamoten egentligen far efter sociala pelare och arbetsmarknadsmodeller på europeisk nivå är svaret nej.

Anf. 4 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret! Det är tydligt när man hör statsministerns svar att mer måste göras för att stärka Sveriges röst för ett sammanhållet Europa i stödet till Ukraina. Jag kan också konstatera att statsministern inte är intresserad av att få med skrivningar om sysselsättning i diskussionen om konkurrenskraft.

Jag vill avslutningsvis ta tillfället i akt och lyfta situationen i Gaza. Vi är fullt medvetna om att det inte var i fokus för detta informella möte, men med tanke på den situation vi ser i Mellanöstern undrar vi om det verkligen är möjligt att den frågan inte diskuteras när EU:s ledare möts. Situationen riskerar att eskalera till fullskaligt krig.

Vad exakt driver statsministern på mötena med EU:s ledare för att verka för fred i Gaza, för vapenvila, för eldupphör och för att barn ska sluta dödas? Lyfte statsministern detta?

Prot. 2024/25:28
12 november

*Återrapportering från
informellt möte mellan
EU:s stats- och
regeringschefer*

Anf. 5 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag har respekt för att alla inte vet hur det går till på sådana här möten. Det har jag all respekt för. Men låt mig då bara berätta att den svenska rösten i Ukrainafrågor är extremt stark – väldigt stark – tillsammans med några andra väldigt starka röster. Jag tackar för de goda råden. Men vi är, ärligt talat, ett antal länder som har varit extremt stabila. Sverige tillhör de länder som har givit mest av alla till Ukraina. Vi, nordiska och baltiska länder tillsammans, kommer som nummer två efter USA och före Tyskland. Vi har en stark röst i dessa frågor.

Utifrån de samtal som jag personligen hade på mötet med presidenten Zelenskyj, Emmanuel Macron, Olaf Scholz, Mette Frederiksen och Donald Tusk uppfattar jag att det finns många bredvid Sverige som är väldigt måna om att upprätthålla det starka stödet även om det sviktar på andra ställen i världen.

Gaza var inte uppe på detta möte. Som jag ofta säger: Alla stora frågor är inte uppe på varje möte.

Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! Inledningsvis vill jag från Sverigedemokraternas sida välkomna att vi nu har en diskussion på europeisk nivå om hur man kan utveckla migrationspakten. Precis som statsministern underströk är det en ohållbar situation, även om vi kan minska antalet asylsökande som inte har rätt att stanna i Europa. Det grundläggande problemet är att människor som inte har tillstånd att bo i Europa inte lämnar. Det är en ohållbar situation.

Herr talman! Fokus på mötet var konkurrenskraft. Vi fick se en Buda-pestdeklaration. Jag tycker att man kan zooma ut och konstatera följande: För ungefär 15 år sedan var EU-ländernas, inklusive Storbritanniens, ekonomier 10 procent starkare än den amerikanska. I dag är Europas ekonomier 25 procent svagare. Vi kan se att ekonomierna såväl här i Europa som i USA är väldigt skuldsatta. Men den stora skillnaden är att amerikansk ekonomi växer med närmare 3 procent när våra europeiska ekonomier växer med 1. Enligt prognoserna beräknas detta bestå.

Jag kan tycka att den här situationen måste vara betydligt viktigare än vem som för tillfället befolkar Vita huset. Vi från Sverigedemokraternas sida vill definitivt inte ha fler tullar; vi vill se frihandel. Men oavsett tullar är det Europa självt som måste reda ut problemen. Det är problem med överregleringar. Det är problem med en energipolitik som inte fungerar. Det är problem med en havererad migrationspolitik.

Min fråga till statsministern är: Bedömer statsministern att det finns en förståelse för att det är detta som är huvudproblemet? Det är inte de amerikanska tullarna som är grunden till Europas problem, utan det är Europa självt. Finns det något slags samsyn om hur man reder ut detta?

Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är en intressant fråga. Det finns nog en begynnande samsyn, som jag sa, i fråga om diagnosen. Det handlar om att tullar är dåliga men att det inte är tullar som skapar problemen. Tullar kanske blyt-belyser problemen. Om Europa inte längre har samma access till andra marknader understryker det våra egna problem. Det understryker också att Europa i många stycken fortfarande är en fragmentiserad marknad.

Det är 27 länder. Det är en jättestor marknad men på många områden ändå inte en stor marknad, för vi använder den inte. Det är 27 olika regleringar. Det finns skäl till att vi pratar om den 28:e regleringen. Skulle man kunna införa någon sådan? Då följer man antingen varje reglering i varje land eller en gyllene reglering som gäller för alla länder. Den sortens idéer florerar också i Draghis rapport. Det finns skäl till det, för många företag tycker att det är svårt att investera på en marknad där man ska möta 27 olika nationella regler.

Till detta kan man ibland lägga en viss klåfingrighet även på europeisk nivå. Då kan man få ett lapptäcke av regler som är nästan omöjliga att överblicka, framför allt för mindre företag. Stora banker med compliance-avdelningar kan säkert klara det. Men mindre exportföretag, inte minst techbolag, har det väldigt svårt. Därför tenderar de att lockas till USA i stället för till Europa. Detta är alltså ett stort problem.

Jag vill ändå understryka att det från probleminsikt till lösningar är en lång sträcka. Det känner vi ärligt talat till också från Sverige. Det är olika traditioner. Tänk en sådan sak som att lägga om sparande- och pensionskulturer i olika länder! Det fattar man minsann inga enkla beslut om, allra minst i ett annat land.

Sedan vill jag ändå säga något om migrationspolitiken. Det handlar om ursprungsländerna, vad som gör att människor inte flyr, om transitländer, vad som gör att länder inte bara släpper igenom, och om återvändandepolitiken. Jag hade personligen diskussioner med både Giorgia Meloni, som är Italiens premiärminister, och Edi Rama, som är Albanien premiärminister, om deras samarbete när det gäller asylprocesser förlagda i Albanien. Det ska bli intressant att se hur det utvecklar sig. I Europa i dag förs det även en diskussion om återvändandehubbar.

Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Just hur samarbetet mellan Italien och Albanien utvecklar sig blir väldigt spännande att följa.

Men åter till Budapestdeklarationen. Jag noterar att det i slutet av deklarationen är ett fokus på nya instrument, nya egna medel. Skrivningen om nya egna medel är något som finns kvar sedan man förhandlade om långtidsbudgeten, när vi hade en socialdemokratisk regering som accepterade den skrivningen. Den har alltså levt vidare.

Vi närmar oss punkten för när dessa förslag ska komma från kommissionen. Nu har vi sett det skrivet ett antal gånger: att förslag om nya egna medel ska komma. Det känns som att vi snart kommer att få se dem. Hur ser statsministern på diskussionen kring nya instrument, nya egna medel? Hur ser stödet för och emot detta ut bland länderna, och hur arbetar Sverige för våra svenska prioriteringar?

Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Den diskussionen följde väl kända mönster, som man brukar säga. Det finns ett antal länder – det är ofta länder med stora egna skulder och liten marginal i sin egen ekonomi – som alltid tenderar att landa i att nya utgifter behövs och att nya utgifter ska lånefinansieras. Och det finns ett antal länder, ofta med lite bättre ekonomi, som är strama och som inte tycker att vi vare sig ska börja eller sluta i den änden utan snarare reformera.

Mario Draghi lade sig inte i den diskussionen, men han sa att väldigt många reformer för konkurrenskraft är gratis. Det är viktigt att påpeka. Det handlar om att låta bli att göra saker och ting som försämrar konkurrenskraften och om att inte vara världs bäst på att reglera om andra delar av världen är bra på att innovera, till exempel. Även detta är svårare än det kan låta.

Men vi höll en stram linje, och vi vägrade systematiskt att föregripa diskussionen om nästa långtidsbudget, till några länders hanterbara irritation.

Anf. 10 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten! En slutsats i deklarationen gäller energipolitik för att klara klimatneutralitet till 2050. Det är ett mål som Vänsterpartiet menar behöver uppnås betydligt tidigare, och EU behöver bli bättre på att fasa ut fossil energi.

Så länge Europas länder inte kommit längre fungerar inte en gemensam energimarknad. Den svenska förnybara billiga elen kommer inte svenskar till del, då vi får högre priser på grund av europeiska länders beroende av gas – rysk gas.

I Sverige har vi alla möjligheter att producera förnybar el, men regeringen väljer att stoppa och försvara för vindkraftsparken.

Här måste Sverige se till att producera så mycket förnybar energi att det räcker till svenska konsumenter till ett rimligt pris – Sverigepriser – och samtidigt underlätta situationen i Europa.

I deklarationen konstaterar man att åtgärder kommer att vidtas för att få ned elpriserna och minska utsläppen från energi, men ingenting sägs om vad som kommer att göras. Jag undrar därför vad som sades på mötet när det gäller konkreta åtgärder.

Deklarationen talar också om en hållbar handelspolicy. Samtidigt är fokus på EU:s intressen. Alltför ofta sluter man avtal med tredjeland utan att garantera arbetares rättigheter eller miljö och klimat. Det förekommer till och med avtal om export av bekämpningsmedel som är förbjudna inom EU.

EU tecknar också handelsavtal som riskerar att förminska och hota demokratin i det land som man skriver avtal med. EU måste i mycket högre grad mena allvar med en hållbar handel och inte låta kortsiktig ekonomisk vinning gå före miljö och demokrati. Det gynnar ju handeln i ett längre perspektiv.

Min fråga till statsministern är om denna aspekt över huvud taget diskuterades vid mötet.

Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Vi som är starkt för frihandel och har varit det under lång tid – det är ju inte alla som är det, vare sig i svensk politik eller internationellt – brukar ofta propagera för fler frihandelsavtal. En orsak till att det är så svårt att nå nya handelsavtal i EU är dels, om vi ska vara ärliga, ett varierande intresse för frihandel över huvud taget, dels att avtalen blir så överlastade med många andra frågor än just handelsfrågor att de helt enkelt blir svåra att enas om. Den svenska regeringen fortsätter att agera för sårena frihandelsavtal som möjligt. Andra överenskommelser får man göra på andra sätt.

När det gäller energifrågan är den gemensamma nämnaren fossilfrihet för att klara gemensamma klimatmål och Rysslandsfrihet för att inte vara beroende av Ryssland och därigenom stötta rysk krigsekonomi. I övrigt är energipolitiken nationell. Alla har respekt för olika traditioner och olika val, men det samarbetas friskt över länderna ändå, både om förnybart och inom kärnkraft. Jag tycker att den nya kärnkraftsalliansen är en stor framgång. Där samarbetar EU-länder informellt, utan bindande europeiska beslut. Det hade inte funkat, lika lite som det hade funkat att ha bindande beslut om antalet vindsnurrar.

Jag vill också gärna understryka att den här regeringen har godkänt tre gånger så många vindkraftsparkar till havs som den förra regeringen. Men vi har riktigt stor respekt för Försvarsmaktens varningar om en halverad förvarningstid för kryssningsrobotar från Ryssland mot Sverige. Den som i dag vill underkänna militära säkerhetshänsyn bör se sig riktigt noga i spegeln – eller byta jobb och hävda att man är militär säkerhetsexpert och bidra med kunskande som Försvarsmakten uppenbart då inte har.

Jag blir allvarligt oroad över bolag och andra som försummar svenska säkerhetsintressen.

(Applåder)

Anf. 12 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Tack, statsministern, för svaret!

Vi vet dock att man i andra länder har lyckats kombinera den militära säkerheten med olika vindkraftverk, till exempel. Det finns andra sätt att arbeta på.

Jag kan också konstatera, som jag har sagt, att frihandelsavtalen inte får innebära en skövling av natur i de länder som vi skriver avtal med. Statsministern talar sig också varm för frihandel i stort men samtidigt för handelsrestriktioner i migrationspolitiken. Handelsrestriktioner och hot om indraget bistånd riskerar ju att öka den ekonomiska migrationen, vilket inte är vad Sverige och EU vill. Det som är viktigt är att man får en rätts-säker asylprövning.

När det gäller handel vill jag också ta upp att det är dags att pausa associeringsavtalet med Israel och trycka på för ett permanent eldupphör.

Frihandel kanske är bra, men vi behöver se över handelspolitiken.

Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Allvarligt talat: Problemet är inte den rättssäkra asylprövningen. Den har vi redan. Problemet är att varken ett ja eller ett nej får någon betydelse när det gäller att lämna Europa. Det är problemet.

Om 70 procent av dem som får ett nej efter en rättssäker asylprövning väljer att stanna kvar ändå har hela asylprövningssystemet fallit samman. Om länder vägrar att ta emot sina egna medborgare, som är det mest fundamentala ansvar ett land har, fungerar det inte heller längre.

Självklart måste vi säga i klartext att vi helt enkelt inte accepterar ett sådant beteende. Vi kan inte ha kvar människor på vår mark som är så farliga för oss att de ska utvisas men som måste vara kvar i våra länder för att mottagarländerna inte tar emot. Det är helt oacceptabelt.

När det gäller det militära vill jag bara säga att det för mig är obegripligt hur man så lättvindigt kan avfärda de risker som Försvarsmakten ser med att bygga vindsnurror på 13 ställen och därigenom försämrade det svenska säkerhetsläget – obegripligt!

Anf. 14 ANNA LASSES (C):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

När det gäller konkurrenskraften kan jag bara hålla med om den beskrivning som statsministern ger, och jag tycker naturligtvis att det är positivt att man nu har en enig syn på hur det ser ut. Hoppas nu bara att man kommer vidare och faktiskt arbetar med detta!

Såklart tänker vi alla på USA-valet, kombinerat med det kaos som är i Europa, kriget i Ukraina och så vidare. En av de absolut viktigaste sakerna är just att vi står kvar vid att processen, hur den än går vidare, ska ske på Ukrainas villkor. Jag tycker nog att en handlingsplan hade varit bra. Åtminstone vore det på sin plats med en långsiktighet när det gäller hur vi ska stödja Ukraina.

Man ska naturligtvis inte ta ut någonting i förskott, men när det gäller att det ska vara på Ukrainas villkor kopplat till USA – hur kommer vi att förhålla oss till det här? Hur diskuterades detta med att det verkligen ska vara på Ukrainas villkor? Hur diskuterades det att EU framöver kommer att vara en avgörande röst när det handlar om mänskliga rättigheter och egentligen hela FN-systemet i framtiden? Hur diskuterades den rollen och hur man ska våga ta den rollen och leda?

Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! FN-systemet diskuterades inte alls på det här mötet, inte av ointresse, men det var inte riktigt den sortens frågor. FN har hittills inte heller haft någon bärande betydelse för stödet till Ukraina annat än på mycket principiell nivå. FN gör stor nytta i ett antal sammanhang och visar också sin sårbarhet i andra sammanhang. Det är ingen kritik mot FN utan bara ett konstaterande att där är det andra saker som spelar större roll.

När det gäller Ukraina vill alla vi som står upp för Ukraina ha fred. Men freden måste definieras av Ukraina. Inga samtal om Ukraina utan Ukraina, är ett ganska bra sätt att uttrycka det. Ukraina har vid flera olika tillfällen – segerplanen, fredsplanen och olika initiativ – visat vad de vill göra. Det hade varit enkelt för Ryssland att visa motsvarande vilja, om de hade velat det. Men så är inte fallet. Tvärtom eskalerar det nu med nordkoreanska soldater och kinesiskt och iranskt stöd, så det går utan tvekan i fel riktning på många sätt.

Den långa sikten och handlingsplanen måste grundas i att vi agerar på det sätt som Ukraina har nytta av. Ju fler länder som gör som Sverige, det vill säga ger långsiktigt ekonomiskt stöd som ger planeringshorisonter, desto bättre. Ett annat gott exempel är att länder samverkar i vapenleveranser, det vi nu gör till exempel i en kombination av F16-flygplan, stridsledningsflygplan och ammunition. Sedan har jag all respekt för att Ukraina vill ha ännu mer ännu snabbare. Det är inget nytt, och det finns inget skäl att ifrågasätta det heller.

Just nu är situationen sådan att vi gör allra störst nytta genom att tydligt stå fast vid Ukraina och göra allt vi kan för att få en så konstruktiv dialog med USA som det över huvud taget är möjligt.

Anf. 16 ANNA LASSES (C):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Sverige står fast vid att det handlar om att agera på Ukrainas villkor, och jag hoppas att även resten av EU och USA står kvar.

I fråga om FN-systemet handlar det mer om EU:s avgörande röst för mänskliga rättigheter kopplat till internationell rätt och hur det kommer att se ut med tanke på det som sker i USA.

Den transatlantiska relationen är oerhört viktig, och det är vi alla eniga om. Men var hittar vi balansen så att vi inte ger vika för USA men ändå värnar relationen? Hur diskuterades detta?

Jag måste naturligtvis också ställa en fråga om de frysta ryska tillgångarna. Diskuterade man hur man ska komma vidare? Jag pratar inte om det som redan är bestämt utan om nästa steg.

Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det har inte varit några ytterligare diskussioner utöver de som redan har förts när det gäller ryska frysta tillgångar. Alla känner till att Sverige hade kunnat tänka sig att gå mycket längre, men det fanns inget nytt där.

Sedan var det frågan om EU:s betydelse för att upprätthålla mänskliga rättigheter och demokratiska ideal. Där gör vi en otroligt viktig insats, nämligen att med kraft inskräpa för kandidatländer att det här är en meritbaserad process. Man måste förtjäna ett medlemskap i Europeiska unionen. Det var mycket tydliga budskap till förmån för den nuvarande regeringen i Moldavien och tydliga medskick till Georgien; man kan inte äta kakan och ha den kvar samtidigt. De budskapen kan inte missförstås.

Ytterst är den kraft EU har att i praktiken avstanna alla förhandlingar om man inte sköter sig.

Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten.

Vi har just nu fått höra en återrapport som har fokuserat på Budapest-deklarationen, som i sin tur fokuserar på konkurrenskraft. Jag inleder därför med att 50 procent av världens bnp är direkt beroende av att det finns fungerande ekosystem.

Jag förstår också att USA-valet har diskuterats under det informella mötet. Jag tänker utifrån de frågor jag jobbar med och som även COP-mötena har fokuserat på – COP 16 i Colombia om biologisk mångfald och COP 29 som inleds nu om klimatet – att vi behöver en kraft inom EU som också steppar upp i dessa frågor för att fylla ut det tomrum som antagligen kommer att skapas med tanke på det val som har skett i USA och löftena om att bryta sig ut ur internationella samarbeten på dessa områden.

Samtidigt vet vi att läget i klimatet och den biologiska mångfalden går i en fruktansvärt dålig och alarmerande riktning. Vi har förlorat 73 procent av alla däggdjur på land sedan 50 år tillbaka. Det beräknas att mer än en miljon arter är hotade till sin existens, det vill säga kan gå förlorade. Om vi tittar på EU är 80 procent av våra ekosystem i dåligt skick.

Jag vet att det som diskuteras inte har varit en miljödeklaration, men det är det som har mejslats fram på de andra mötena där också regeringsföreträdare har varit aktiva. Hur har samtalen gått, statsministern, kring att

EU behöver steppa upp i miljö- och klimatsamarbetet nu när USA har gjort sitt vägval?

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Först vill jag även här varna för att säga att USA har gjort sitt vägval. Inteckna inga politiska förändringar än. Vi vet alla att allt som sägs i upphettade valkampanjer runt om i världen inte blir verklig policy efteråt, men vi är beredda på att det kan ske förändringar. Då är vi också beredda på att så långt det är möjligt agera för att USA ska finnas kvar i det globala klimatarbetet på samma sätt som vi vill ha med Indien, Kina och andra kontinenter.

Ytterst fattar olika länder och kontinenter sina egna beslut. Det måste vi också vara krassa nog att inse, och då måste det vi själva gör vara så framgångsrikt på hemmaplan och så inspirerande och efterföljansvärt för andra att vi kan leda genom exempel. Det kan vi verkligen göra.

Läser man Mario Draghis rapport ser man att han är långt ifrån ointresserad av klimatomställning. Tvärtom! Den nämns på många ställen, dock inte på varje sida av de 400 sidorna eftersom det finns även andra aspekter. Men det nämns att omställningen i sig är viktig av uppenbara klimatskäl, men även att den tar med sig konkurrenskraftsfrågorna in. Många bolag har insett att man antingen är fossilfri eller inte på marknaden över huvud taget. Det finns stora konkurrenskraftsfrågor som ligger inne i den gröna och den digitala omställningen. De hänger dessutom ihop.

Man får inte ha en alltför snäv syn på detta. När vi pratar konkurrenskraft pratar vi om allt från grön omställning och ekonomiska reformer till ekonomiska överenskommelser med andra kontinenter. Allt är viktigt. Det är lite som äganderätten: ett knippe av olika saker. Det finns inte en konkurrenskraftsfråga och allt fokus ska ligga på den, utan i stället måste man göra många saker rätt samtidigt.

Anf. 20 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Man har nog en naiv hållning om man inte noterar det track record som Donald Trump har i dessa avtal. Den syn som han har deklarerat har inte bara varit en del av en valrörelse utan också varit fråga om den handlingskraft han har visat i att dra sig ur de internationella och mycket viktiga samarbetena. Därför behöver man vara förberedd.

Låt oss se på detta på nationell nivå. Det står klart att Sverige inte har en särskilt trovärdig röst, utan landet missar alla EU:s klimatmål. Jag vet att vi har olika syn på detta, men jag undrar hur Sverige kan gå från att vara en nej-sägare i omställningen till att vara en konstruktiv röst. Hur menar statsministern att man kan hitta vägar fram som också gynnar till exempel svenska skogsägare snarare än främst massaindustrin i omställningen som EU kräver på skogsområdet?

Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tycker att beskrivningen är rent felaktig. Under hela vårt ordförandeskap var det otroligt väl känt att Sverige var en genuin ja-sägare i att försöka samla länder till att enas runt EU:s stora klimatarbete Fit for 55. Det var en absolut nödvändig, riktig och framgångsrik uppgift. Det betyder inte att vi inte också ser genuint svenska intressen där vi är skeptiska.

Vi delar inte den syn som många länder har på skogsbruk. Jag vet att Miljöpartiet gör det, men vi står upp för den svenska skogsbrukstraditionen. Och där kommer vi att stå kvar, även om andra länder tycker annorlunda. Jag tycker inte alls att det är en korrekt beskrivning. Sverige uppfattas som konstruktivt och föredömligt och att vi precis som andra länder slår vakt om våra egna specifika intressen. Annars vore vi naiva.

Vi är väl förberedda i fråga om säkerhet – Nato, Ukraina, klimat, konkurrenskraft – och vi är väl förberedda för skiften i amerikansk politik, men vi intecknar inga beslut i förväg.

Anf. 22 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Mötet i Europeiska rådet hade konkurrenskraft som huvudtema. Jag vill börja med att ge statsministern en eloge för det svenska ordförandeskapet i EU förra året. Sverige lyckades med energi och envishet lyfta upp frågorna om EU:s konkurrenskraft. Om Sverige inte lyckats få upp frågorna på EU:s agenda hade nog knappast detta möte i Europeiska rådet haft konkurrenskraft på agendan över huvud taget.

Detta visar att ett framgångsrikt ordförandeskap sätter tydliga spår i EU under lång tid, och det hårda svenska arbetet fortsätter att driva utvecklingen framåt i unionen. Det är verkligen avgörande att EU tar frågorna på allvar.

EU släpar tyvärr efter i fråga om konkurrenskraft. Skrivningarna i den antagna Budapestdeklarationen är vaga, men förhoppningsvis inser EU:s medlemsstater att det behövs konkreta åtgärder om EU:s konkurrenskraft ska stärkas. EU har 450 miljoner invånare och 30 miljoner företag, och det är dags att ta vara på den potentialen.

Rapporten från Mario Draghi om EU:s konkurrenskraft är en bra grund att bygga vidare på, och det är mycket glädjande att Sverige förs fram som ett föredöme i rapporten.

Samtidigt finns det en risk att man återigen inbillar sig att man kan lösa alla problem med mer EU-byråkrati och nya upplånade EU-medel. Men konkurrenskraft kan faktiskt inte köpas för lånade pengar. Det brukar inte heller vara politiker, varken på EU-nivå eller nationellt, som är bäst på att besluta om vilka nya företag, branscher eller innovationer som det är värt att satsa på för framtiden.

Politikernas viktigaste roll är att skapa goda förutsättningar för företagande, produktivitet och tillväxt. EU kan göra mycket, inte minst i relationerna utanför EU, men ska EU lyckas måste EU:s medlemsstater framför allt göra nationella reformer och inte förvänta sig att EU ska lösa allt som är jobbigt att reformera nationellt.

Jag undrar om statsministern märker någon förändring hos medlemsstaternas stats- och regeringschefer i synen på hur man stärker medlemsstaternas och EU:s konkurrenskraft. Börjar fler inse hur allvarlig den här frågan är för Europas framtid, och kan valet av Trump som president i USA rent av påverka EU:s ledare att inse allvaret?

Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Man ska alltid vara varsam när man är lite jävig, men jag tror att det svenska ordförandeskapet hade betydelse. Det var ganska få som pratade systematiskt om det. Det var många som noterade vår konsekventa hållning i konkurrenskraftsfrågorna, så det hade betydelse. Sedan

ska jag vara ärlig och säga att vi fick draghjälp – 20 års eftersläpande börjar komma i fatt. Det börjar man förstå på allvar.

Den amerikanska IRA-lagstiftningen – ett lite konstigt namn – kan vi beskriva som positiv i bemärkelsen mer klimatarbete i USA men negativ för att den systematiskt subventionerar industrier som etablerar sig i USA. Den satte ljuset på frågan. Den kinesiska handelspolitiken sätter ljuset på frågan. Geopolitiska spänningar och två gånger avbrutna värdekedjor runt om i världen visar också på svagheterna med en global handel som skapar ensidiga beroenden. Till detta kommer en amerikansk protektionism som verkar ha vind i seglen. Allt detta tror jag bidrog till att skapa momentum för konkurrenskraftsfrågorna i Europa.

Återigen: Utan det händer det ingenting, men att bara prata om det kommer inte att räcka. Vi måste se det som en bra start och en bra investering, och därefter måste det ske saker. Då är hotbilden att man kan enas om att göra nya regleringar på europeisk nivå eller låna nya pengar men inte göra det svåra jobbet. Det är hotbilden. Då skulle vi kunna få ännu sämre regler och ingen nytta alls.

Den andra bilden är förstås att uppmuntra länder att trots komplicerade inrikespolitiska situationer i många länder göra reformer som är kortsiktigt impopulära och svåra och som kanske bryter mot en tradition man haft. Det har vi själva prövat – många av de svenska 90-talsreformerna var ju helt omöjliga tills de blev helt nödvändiga. Så är det i andra länder också.

Anf. 24 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Valet i USA är såklart av stort intresse, och jag tycker att det är väldigt klokt att statsministern har markerat vår förståelse för att man i USA förväntar sig att länderna i Europa tar större ansvar för säkerheten på vår kontinent. USA har alltför länge fått bära en orimlig börda.

Som sagt är Sverige i dag ett av de länder som är ett föredöme. Vi når redan nu med råge Natos golv, kallar vi det väl från och med nu, på 2 procent till försvaret.

Jag vill fråga statsministern om han upplever att de länder som släpar efter uttrycker någon vilja att öka sina försvarsanslag och om valet av Trump som president möjligen kan vara en väckarklocka för de här länderna.

Slutligen: Sverige är ju ett ganska litet land, men med målmedvetna svenska politiker kan man ändå flytta fram svenska positioner internationellt. Vi ser det när det gäller EU och i Nato, där Sverige redan efter mycket kort tid har blivit en mycket respekterad medlem.

Jag vill avsluta med att önska statsministern fortsatt lycka till i det fortsatta viktiga arbetet att företräda Sverige i internationella sammanhang och att stärka Sveriges positioner såväl i EU som i Nato.

Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tror att kombinationen av ödmjukhet och självsäkerhet är ganska bra, framför allt om man menar allvar med båda. Det vill säga att vi måste ha ödmjukhet – vi är inte det största landet i världen och fungerar inte som alla andra länder, men vi har saker att bidra med – och självsäkerhet där vi vet att det vi gjort har funkat. Den kombinationen tycker jag fungerar bra även på länder som vi styckvis och delvis tycker annorlunda än.

När det gäller försvarsutgifterna finns det inget som helst tvivel om detta. Jag märkte redan i somras på Natomötet i Washington D.C. att de länder som tydligast släpar efter var väldigt måna om att i detalj beskriva hur snabbt de nu närmar sig 2 procent. Och de länder som ligger klart över 2 procent var måna om att beskriva att en ny siffra som vi inom kort kommer att behöva enas om sannolikt är det nya golvet i den geopolitiska verklighet som vi nu lever i. Det har utan tvivel fungerat som blåslampa.

Anf. 26 MAGNUS BERTSSON (KD):

Herr talman! Tack till statsministern för redogörelsen från Europeiska rådet!

Jag vill ändå påstå att det faktum att vi har konkurrenskraftsfrågorna på bordet är en stor seger för det svenska ordförandeskapet. Även om vi haft draghjälp av andra delar är det oerhört viktigt.

Jag skulle vilja lyfta fram en aspekt. Jag skulle vilja lyfta fram vikten av frihandelsavtal mellan EU och Mercosur, som är det största området som diskuteras just nu. Det är ett ämne som jag hade möjlighet att diskutera med latinamerikanska kollegor i Mexico City förra veckan. Våra partner betonade att ett avtal skulle motverka Kinas växande inflytande i regionen och att det skulle skapa en stabil och demokratisk bas för handel mellan två regioner som delar värderingar.

Efter det amerikanska valet närmar sig en osäkerhet, särskilt med de ökande isolationistiska tendenser som vi sett under lång tid från amerikansk sida. I denna tid av global omvälvning måste EU ta större ansvar för sin egen konkurrenskraft och fördjupa sina strategiska samarbeten. Ett frihandelsavtal med Mercosurområdet skulle stärka inte bara Europas ekonomiska ställning utan även vår geopolitiska handlingsfrihet.

Min fråga är därför hur statsministern avser att agera för att öka takten i dessa förhandlingar och säkerställa att vi snart når en överenskommelse. Kan vi utifrån det möte som var i Budapest förvänta oss att se konkreta steg för att EU ska stärka sin konkurrenskraft och sitt oberoende genom ett avtal med Mercosurområdet?

Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det finns många goda skäl för just det frihandelsavtalet. Det har kommit långt och borde kunna beslutas.

Vi hade för bara ett antal månader sedan ett separat möte med de länderna. Det gick väldigt bra på många sätt. Det finns mycket där vi är likeminded som går att bygga på.

Det kräver enighet. Vi var tidigare inne på att ju mer man lägger in i olika avtal, desto svårare kan det vara att enas om dem. De som i grund och botten är mindre frihandelsinriktade än Sverige tenderar också att hitta bekymmer i nästan varje frihandelsavtal. Man kan alltid hitta någon grupp som allt annat lika skulle vara förlorare på kort sikt – medan vår erfarenhet är att allt annat lika och på lång sikt är vi vinnare med frihandel.

Här är perspektiven genuint olika. En del länder skulle säga: Jo tack, ett litet land med stora globala exportföretag – tacka sjutton för att ni är för frihandel! De kanske inte ser den principiella altruismen i vårt argument utan ser egenintresset.

Vi har aldrig förnekat att det är en kombination. Är man ett litet land som är byggt på stora innovationer där det egna landet är en för liten marknad behöver man resten. Då gör man nytta, dessutom. Vi har också varit ganska principfasta och varit lika öppna för inkommande handel som för utgående handel. Vi har insett att det här till slut kommer att jämma ut sig.

Andra länder är en stor egen marknad och har aldrig tänkt i samma termer av frihandel. De kanske också har starka intressegrupper som vill slå vakt om just den egna branschen och räds konkurrens från andra ställen.

Det här är en klassisk motsättning, och den har inte förändrats. Men jag kan garantera att vi gör allt vi kan tillsammans med ganska många andra länder för att skörda de frihandelsavtal som har kommit längst och som skulle kunna ge frukt just nu.

Anf. 28 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Herr talman! Tack till statsministern för svaret!

Sverige är som sagt ett exportberoende land. Jag kommer själv från Göteborg, som har en industri som är extremt exportberoende. Det är klart att vi pratar i egenintresse. Men jag vill ändå lyfta fram ett annat intresse här, och det är det geopolitiska intresset.

Nu är det tyvärr så att demokratin har gått tillbaka i många delar av världen. Men vi har en majoritet av demokratier i Europa, och vi har det i Latinamerika och inte minst i Sydamerika. Att få till ett sådant här avtal skulle också betyda mycket i den stora diskussionen, där vi ser att den regelbaserade världsordningen utmanas av länder som Kina, Ryssland, Iran och Venezuela. Vi kan tyvärr också lyfta in flera andra.

Den här frågan borde diskuteras även utifrån det perspektivet. Jag skulle vilja höra om den gjorde det eller om vi borde lyfta det perspektivet mer.

Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det där är intressant. Under mina två år som statsminister har jag haft ganska många samtal, inte minst med just Emmanuel Macron. Vi håller inte med varandra i alla frågor, men han tänker systematiskt i den här sortens frågor. Senast i torsdags hade vi ett långt samtal som framför allt handlade om hur vi nu ska se till att alla som är riktigt stabila vänner av Ukraina hjälps åt och upprätthåller stödet för Ukraina i en situation som kan bli delvis ny. Där kommer Frankrike att vara en nyckelspelare, och jag sa att vi från Sveriges sida kommer att göra allt vi kan för att hjälpa till i en sådan process.

På ett väldigt franskt sätt sa han nyligen i ett tal – och det ligger någonting i det – att vi i längden inte kan lägga ut säkerheten på USA, handeln på Kina och energin på Ryssland. Det betyder inte att vi inte ska samarbeta om säkerhet med USA eller samarbeta handelsmässigt med Kina. Det betyder dock definitivt att vi inte ska lägga ut energin på Ryssland. Att bli mer oberoende och mindre ensidigt beroende är väldigt viktigt.

Anf. 30 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Jag tackar statsministern för rapporten.

Nu har det snart gått tre veckor sedan parlamentsvalet i Georgien. Enligt det officiella resultatet blev regeringspartiet Georgisk dröm valets vinnare. Samtidigt är det väl känt att hela valprocessen präglades av handgrip-

ligt valfusk och olika former av påverkan från rysk sida samt att valresultatet manipulerades.

Jag talade för någon vecka sedan med en liberal kollega med rötter i Moldavien som jämförde de ryska påverkansoperationerna inför valet i Moldavien med dem som skedde i Georgien. Han summerade det hela lite raljant med hur smart Ryssland har agerat mot Georgien genom långsiktigt arbete med ryssvänliga narrativ och jämförde det med Moldavien. Där pumpade man under mer kaotiska former in stora summor pengar för att bokstavligen köpa röster på valdagen. Jag tror att det ligger ganska mycket sanning i det.

Vi kan nu se hur det långsiktiga påverkansarbetet från rysk sida har lönat sig i Georgien, ett land som – precis som statsministern har nämnt – är kandidat till att bli EU-medlem. Där sitter nu en helt illegitim regering med starka band till Ryssland vid makten. Det är mycket allvarligt och en mycket bekymmersam utveckling.

Efter att valresultatet hade offentliggjorts var en av de första att gratulera Georgiens sittande regering till den tillfuskade valsegern Ungerns premiärminister Viktor Orbán. Jag vill ta tillfället i akt att tacka statsministern för att han så tydligt har tagit avstånd från Orbáns helt oacceptabla flörtande med den georgiska regimen.

Min fråga till statsministern är vad Sverige och EU kan göra för att aktivt stötta den demokratiska oppositionen och civilsamhället.

Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag håller helt med om beskrivningen av vad som händer. Det är ett slags rysk söndra-och-härskateknik som fungerar bättre i en del länder än i andra länder. Vi har själva lärt oss att ganska banala ryska budskap inte fungerar för en svensk publik, utan här måste man ta till andra metoder. Men om man har en stor hemmapublik som lyssnar på den sortens budskap är det svårt. Moldavien har klarat sig två gånger. Nu ska de klara sig en tredje gång, men de är allvarligt bekymrade.

En skillnad är att regeringen i Moldavien står upp för det som är rätt och riktigt. I Georgien är det i stället väldigt tydligt så att premiärministern utropar sig som vinnare, medan presidenten ifrågasätter hela valresultatet.

Det var tydliga budskap från EU:s ledare om Georgien. Det var fler än jag som tyckte att man från ett ordförandelands sida måste vara otroligt varsam när man agerar på ett sätt som kan uppfattas som att man talar för andra. Därför gjorde jag min markering, och andra gjorde samma markering.

Detta är allvarliga saker. Man ska ha klart för sig att vår verktygslåda är lite begränsad, inte minst när det sitter en regering som vill gå den här vägen. En regering som den moldaviska kan vi ju aktivt hjälpa på olika sätt. Det är mycket svårare i Georgien.

Budskapet tillbaka är ganska hårt: Det finns ingen väg in i EU på det här sättet. Lura inte er befolkning att ni kan göra som ni gör i valen och att EU:s famn samtidigt står öppen! Detta är att straffa befolkningen på ett sätt som vi egentligen inte önskar göra, men man kan inte både ha kakan och äta den. Det budskapet tror jag gick fram med en väldigt tydlighet.

Prot. 2024/25:28
12 november

*Återrapportering från
informellt möte mellan
EU:s stats- och
regeringschefer*

Anf. 32 ELIN NILSSON (L):

Herr talman! Jag tackar statsministern för svaret.

Nu ser vi stora protester i Georgien mot valresultatet. Oppositionen finns ju där, och den jobbar för att få till ett nytt, legitimt val. Vi hoppas såklart att det blir så och att det blir en valutgång där folkets röst faktiskt får utrymme och blir lyssnad på. Men vad händer om det inte blir så och den nuvarande regimen sitter kvar? Det skulle vara intressant att höra hur diskussionerna går i statschefskretsarna på EU-nivå och hur statsministern ser på det rådande läget. Det skulle också vara intressant att höra någonting om hur detta påverkar läget i regionen. Om både Georgien och Moldavien fjärras från EU står ju Armenien helt avskuret från unionen.

Anf. 33 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det som vi i EU framför allt förfogar över är våra gemensamma verktyg när vi möter ett kandidatstatusland. Det handlar framför allt om att vara tydlig och säga: På de här villkoren kommer ni inte att komma in. Sedan kan vi ju inte fatta georgiska beslut.

Jag hade samtal även med Georgiens president. Vi vet inte vad som kommer att hända, men presidenten sa i praktiken att hon kan komma att ställas inför ett läge där hon ska stadfästa ett resultat och kan vägra att göra det. Detta kan betyda att oppositionspartier vägrar att inta sina parlamentsplatser. Det kan innebära en helt låst situation i georgisk politik. Jag har all respekt för att man kan hamna där, men det kan innebära en väldigt osäkerhet framåt.

Jag tror inte att vi riktigt förfogar över några verktyg där. Jag är just nu allra mest angelägen om att vi gör allt vi kan för att se till att Moldavien fortsätter att ha rättvisa val, fortsätter sina närmanden och inte faller under de hot och det tryck som Ryssland utsätter landet för. Jag tror att det är där vi kan göra allra störst nytta.

Anf. 34 ERIK HELLSBORN (SD):

Herr talman! På tal om försvarsberedskapen skulle jag vilja fråga statsministern om den tidigare antagna Versaillesförklaringen, där Europas stats- och regeringschefer enades om att öka sina länders försvarsanslag. Sedan den antogs 2022 har många länder ökat sina försvarsanslag, men det skiljer sig givetvis mycket mellan olika länder. Jag har förståelse för att detta inte är ett Natoforum, men många EU-länder är också Natoländer. Natos tvåprocentsgräns kan därmed ses som en relevant faktor i sammanhanget.

Sedan fördraget antogs för två år sedan har fler europeiska länder, däribland Sverige, börjat leva upp till tvåprocentsmålet. Alla gör dock inte det. Jag skulle vilja fråga statsministern: Har det förts några diskussioner med de länder som i dag lägger en orimligt liten andel av sin budget på försvarsanslag, och har man framfört några önskemål om att dessa anslag ska ökas?

Anf. 35 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag får väl lite för formens skull säga att vi på detta toppmöte inte diskuterade Natos krav på 2 procent av bnp i försvarsanslag. Om jag ändå ska leta efter en koppling är den ganska naturlig, nämligen att konkurrenskraftsfrågor och tillväxtfrågor är viktiga av många skäl. Ett skäl

är för att man ska kunna ha råd med saker och ting. Om man vill stärka sitt försvar, stå upp för hjälpen till Ukraina och klara klimatomställningen krävs tillväxt i ekonomierna. Om man dessutom har omfattande välfärdsambitioner krävs också tillväxt i ekonomierna.

Ibland tenderar vi att prata om allt vi ska göra med de pengar vi ännu inte har. Det är ibland även en svensk sjuka att vi gärna fördelar pengarna innan vi ens har dragit in dem.

Vi står inför väldigt stora omställningar geopolitiskt, klimatomställning och internationellt konkurrensmässigt som gör att våra ekonomier måste vara konkurrenskraftiga, ha god tillväxt och generera rikedomar som vi sedan kan använda på ett hållbart och rättvist sätt för alla de uppgifter som ligger framför oss.

Där är kopplingen.

Trycket från USA och andra Natoländer är stort på de Natoländer som ligger efter; det är ingen tvekan om det. Många Natoländer har i praktiken tyckt att de inte behöver göra detta och har sett andra uppgifter som viktigare eller ligger geografiskt så att de inte har kriget in på skinnet på samma sätt. Vi kan ju gissa vad Polen säger till andra länder när Polen nu ligger på över 4 procent och diskuterar 5 procent. Det är ingen som önskar lägga sådana enorma summor på militärt försvar, men jag skulle inte våga chansa och inte göra det.

Den svenska tillväxten fortsätter, och vi är beredda att göra väsentligt mycket mer än vi gör i dag.

Återrapporteringen var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 22 oktober justerades.

§ 3 Meddelande om statsministerns frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 14 november kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Ulf Kristersson (M).

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:121

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:121 Globalt partnerskap för anständiga arbetsvillkor och inkluderande tillväxt

av Sofia Amløh (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 29 november 2024.

Prot. 2024/25:28
12 november

*Återrapportering från
informellt möte mellan
EU:s stats- och
regeringschefer*

Skälet till dröjsmålet är resa.
Stockholm den 8 november 2024
Utrikesdepartementet
Benjamin Dousa (M)
Enligt uppdrag
Klas Molin
Expeditionschef UD

Interpellation 2024/25:152

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:152 Hbtqi-rättigheter i Georgien
av Daniel Vencu Velasquez Castro (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 22 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är resa.

Stockholm den 8 november 2024
Utrikesdepartementet
Benjamin Dousa (M)
Enligt uppdrag
Klas Molin
Expeditionschef UD

Interpellation 2024/25:180

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:180 Regeringens arbete för att stärka studenters ekonomi och motverka skuldökningen
av Nadja Awad (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2024.

Skälet till dröjsmålet är arbetshopning.

Stockholm den 8 november 2024
Utbildningsdepartementet
Johan Pehrson

Interpellation 2024/25:181

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:181 Förlängd skolplikt
av Paula Örn (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 28 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är arbetshopning.

Stockholm den 11 november 2024
Utbildningsdepartementet
Johan Pehrson

§ 5 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
EU-dokument
COM(2024) 800 till konstitutionsutskottet

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Finansutskottets betänkande

2024/25:FiU15 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden

Utbildningsutskottets betänkande

2024/25:UbU5 Ett effektivare omställningsstudiestöd

Trafikutskottets betänkande

2024/25:TU4 En effektivare och mer rättssäker klampning

§ 7 Svar på interpellation 2024/25:129 om Inspektionen för vård och omsorg

*Svar på
interpellationer*

Anf. 36 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Eva Lindh har frågat mig hur jag avser att agera för att komma till rätta med de allvarliga bristerna i tillsyn som Riksrevisionen påvisat hos Inspektionen för vård och omsorg, Ivo.

Ivos roll som statens tillsynsorgan av vård och omsorg är unik och av yttersta vikt för att säkerställa att befolkningen får vård och omsorg som är säker och har god kvalitet. Ivos ansvar för tillsyn och tillståndsprövning är ett av de viktigaste verktygen i arbetet med patientsäkerhet och mot oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvård och tandvård samt omsorg. Inom ramen för sitt tillsynsuppdrag har Ivo befogenheter att förbjuda verksamheter inom vård och omsorg och återkalla tillstånd så att oseriösa och kriminella aktörer inte tillåts fortsätta vara verksamma.

Det är därför angeläget att Ivo ges nödvändiga förutsättningar och befogenheter för att bedriva en effektiv tillsyn. Ivo har därför under 2024 fått en förstärkning om 30 miljoner kronor, genom bland annat särskilda uppdrag, för att stärka arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer inom vård och omsorg. I budgetpropositionen för 2025 föreslår regeringen att Ivos anslag höjs permanent med 28 miljoner kronor för arbetet.

Under 2024 har Ivo fått två uppdrag för att stärka och utveckla arbetet med att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet och förekomst av oseriösa aktörer inom hälso- och sjukvård och tandvård (S2024/00037) samt omsorg (S2024/00041). Ivo har även fått ett uppdrag för att stärka tillsynen av stödboende och hem för vård eller boende som tar emot barn och unga (S2024/01643).

Ivo ansvarar för prövningen av klagomål enligt patientsäkerhetslagen (2010:659). Klagomålshanteringen är viktig för en effektiv tillsyn av patientsäkerheten i hälso- och sjukvården och för att enskildas intressen ska tillgodoses.

Riksrevisionen påtalar i sin rapport *Läkemedelsförskrivningen – statens styrning och tillsyn* (RiR 2023:23) att tillsynen av felaktiga förskrivningar inte är effektiv och att det är stora brister i regleringen av felaktig användning av läkemedelsförmåner och smittskyddssubventioner. Riksrevisionen lämnade ett antal rekommendationer till regeringen avseende detta. Bland annat rekommenderar Riksrevisionen att Ivo får tillgång till

fler uppgifter om läkemedelsförskrivningar för att bättre kunna genomföra en riskbaserad tillsyn och därigenom förstärka en mer proaktiv tillsyn.

Uppgifter om läkemedelsförskrivningar innehåller känsliga personuppgifter, och det behöver därför utredas om en utökad uppgiftsskyldighet av sådana uppgifter till Ivo är lämplig. Regeringen har, bland annat mot bakgrund av Riksrevisionens granskning, gett en utredare i uppdrag att se över vissa frågor om dokumentation, begränsningar och tillsyn avseende läkemedelsförskrivningar (dir. 2024:82). Syftet är att motverka felaktiga läkemedelsförskrivningar och förhindra att offentliga medel går till oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården.

I uppdraget ingår att analysera och föreslå hur Ivo kan få tillgång till ytterligare uppgifter för att kunna bedriva en träffsäker, effektiv och riskbaserad tillsyn över förskrivare. I uppdraget ingår även att analysera och föreslå hur regelverket för interimistiska beslut gällande återkallelse av legitimation och begränsning av förskrivningsrätten kan ändras för att bättre värna patientsäkerheten och rättssäkerheten för förskrivaren i fråga. Utredaren ska även vid behov föreslå andra förändringar i syfte att tillsynen ska få större genomslag. Detta skulle kunna exemplifieras med andra åtgärder eller förslag som kan förkorta Ivos handläggningstider. Uppdraget ska redovisas senast den 12 mars 2026.

Riksrevisionen konstaterar i sin rapport *Nödnumret 112 – statens och SOS Alarms hantering av larm* (RiR 2023:22) att Ivo har de förutsättningar som behövs för att tillsynen ska kunna bedrivas effektivt. Särskilt den egeninitierade tillsynen har visat sig vara kapabel att identifiera brister och få SOS Alarm att agera för att åtgärda dessa.

Med det vill jag tacka Eva Lindh för frågorna, och jag ser fram emot debatten.

Anf. 37 EVA LINDH (S):

Herr talman! Medvetenheten om välfärdsbrottligheten har ökat hos inte bara oss politiker utan hos alla eftersom välfärdsbrottsligheten i Sverige tyvärr ökar.

Det finns i grunden två problem med välfärdsbrottslighet och oseriösa aktörer.

För det första går skattebetalarnas pengar inte till det som är tanken att de ska gå till. Vi hoppas ju att våra pengar ska stärka välfärden och gå till sjukvården med mera. Men nu vet vi att väldigt mycket pengar försvinner till välfärdsbrottslighet och att oseriösa företagare och vårdgivare tar pengar från den vård vi betalar till. Det är väldigt allvarligt.

För det andra hörde vi i går om en tandläkare som dragit ut tänder som inte behövde dras ut – 20 stycken i ett fall. Detta är ett av de exempel där vi uppmärksammas på vad som händer när någon bryr sig mer om pengarna än den vård man ger.

Det handlar alltså både om att skattebetalarnas pengar som borde gå till vården i stället försvinner till annat och om patientsäkerhet. Detta rör många olika verksamheter inom bland annat tandvård, sjukvård och HVB-hem, och i oräkneliga fall finns det brister. Det som är gemensamt är att Ivo har tillsynsansvaret. De ska granska de här verksamheterna i Sverige.

Vi har fått veta på olika sätt – senast väldigt tydligt utpekad av Riksrevisionen – att den tillsyn vi förväntar oss och tror sker inte sker på det sätt

vi hoppas. Man hinner inte eller har inte möjligheter och resurser att bedriva den tillsyn som behövs.

Jag väckte den här debatten för att det bekymrar mig väldigt mycket inte bara att välfärdsbrottsligheten finns och att bristerna påverkar patienter otroligt mycket utan att det också finns mycket mer än vi ser, eftersom tillsynen inte är tillräcklig. Den sker inte i den omfattning vi hoppas på.

Jag har fått svar av sjukvårdsministern och tackar för det, men jag har egentligen tre frågor. Jag uppfattade att statsrådet inser behoven och ser problematiken, så det frågar jag inte om. Men räcker de pengar man har tillfört? Avser man att förstärka befogenheterna så att tillsynen förbättras och utökas? Hur har man tänkt hantera inflödet, det vill säga stoppa välfärdsbrottsligheten innan den sker?

Anf. 38 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar för att ledamoten lyfter frågan och väl beskriver situationen. Det kan handla om felaktigheter inom sjukvård och omsorg, där det inte finns något uppsåt men där konsekvenserna ändå kan bli katastrofala för en patient eller vårdtagare. Det behöver vi tillsyn av. Det är jätteviktigt, därför att dåligt bemötande kan påverka en persons hela liv. I de fallen vill jag nog säga att vi kanske har de största problemen i dag, därför att många andra frågor pockar på uppmärksamhet samtidigt som patienter känner att det tar alldeles för lång tid innan de får svar på det de upplevt av felaktigheter eller dåligt bemötande. Det är en av de frågor vi lyfter fram.

Vi förväntar oss att man förbättrar detta med hjälp av alla de nya miljoner regeringen ger till Ivo, både tillfälligt i år och permanent. Jag vill ta upp det eftersom vi kommer att diskutera välfärdsbrottsligheten, som ledamoten beskriver väldigt väl, men också för att det är viktigt för tilliten till det gemensamma. Om man upplever att någonting brister måste man få sin sak prövad. Det är därför Ivo finns.

Det är angeläget för mig att i alla dialoger och möten med personal betona vikten av att de finns för att man ska kunna bevara tilliten till och förtroendet för det gemensamma. Vi har en lag stiftad av Sveriges riksdag som säger vad man kan förvänta sig. Vi arbetar under lagarna och sätter oss inte över dem. Vi ser till att genomföra arbetet på bästa sätt.

Om något brister, antingen på grund av felaktigheter och misstag eller det vi ofta återkommer till, nämligen oseriösa och kriminella aktörer, måste det finnas någon som reagerar. Den första instansen är de som har huvudansvaret, det vill säga kommuner och regioner. Det framgår av kommunallagen att om kommunen eller regionen överlämnar verksamheten till någon annan måste de försäkra sig om full insyn och möjlighet att kontrollera att den sköts på rätt sätt.

Man kan konstatera att kommuner och regioner behöver förbättra sin egen tillsyn men att de inte har alla de verktyg som behövs. Det har visat sig i arbetet som regeringen bedrivit att kommuner och regioner behöver fler verktyg – förmodligen fler sekretessbrytande bestämmelser och fler register som kan samköras. När vi går igenom de frågorna överensstämmer de också med Ivos behov, därför att när kommuner och regioner inte tillräckligt har kunnat säkerställa att det de överlämnar till någon annan fungerar väl måste tillsynen från Ivo fungera. Båda parter har behov av skärpt lagstiftning inom flera områden för att utföra sina uppdrag väl. Därför har

Prot. 2024/25:28
12 november

Svar på
interpellationer

vi tillsatt utredningarna jag nämner och flera andra inom justitieområdet, som ju berör alla kommuner och regioner.

Kommuner och regioner behöver fler verktyg för att göra en rimlig tillsyn, och det kommer att vara en svår avvägning. Jag gissar att riksdagen också återkommer i de frågorna, för de är viktiga. Hur långt ska vi gå med kontroller? Hur mycket ska vi bevara tilliten? För mig är tilliten effektiv. Om vi kan lita på varandra vet vi att det också blir ekonomiskt mer effektivt. Men vi behöver komplettera med något mer kontroll. Det gäller att hitta balans.

Såväl kommuner och regioner som Ivo behöver alltså fler verktyg för att kunna göra den tillsyn och de kontroller som är nödvändiga. Därför har vi startat det arbetet. Utredningar pågår fortfarande, och ärendet är på väg framåt – inte minst på civilminister Erik Slottners område.

Jag återkommer i nästa inlägg till oseriösa och kriminella aktörer, men att kommuner och regioner inte har möjlighet att följa – till exempel i fallet som ledamoten nämnde – vad som har hänt någon annanstans i Sverige är ju alldeles oacceptabelt. Om någon har konstaterat att ett fel begåtts och att en person inte är lämplig ska andra få del av den informationen. Det är ett bra exempel på de brister som finns i dag.

Anf. 39 EVA LINDH (S):

Herr talman! Statsrådet nämner en sak som inte jag nämnde men som naturligtvis också är viktig. Några har uppfattat att jag ställt frågan och sedan hört av sig till mig angående hanteringen av klagomål. Den kommer Riksrevisionen att särskilt granska kommande år. Det tänker jag är väldigt bra.

Det har skett felaktigheter. Jag har fått exempel på fruktansvärda saker, bland annat att man inte gått vidare med tester och att behandlingar förseknats, vilket kanske inneburit att patienten drabbats av bristande hälsa eller inte överlevt sin sjukdom. Det är helt fruktansvärt. Självklart ska Ivo ha fokus även på de frågorna. Det kanske var det vi tänkte att Ivo skulle göra.

Välfärdsbrottsligheten ökar i så stor omfattning att det konkurrerar med både kompetensen och resurserna för tillsyn. Det är beklagligt. Därför frågar jag återigen om pengarna kommer att räcka, med tanke på de stora utmaningar som finns. Kan man tänka sig förstärkta befogenheter, vilket också efterfrågas av Ivo? Jag tänker att när de sträcker ut sin hand och säger vad de behöver ska vi ha stora öron och se om det finns ytterligare saker vi kan göra.

Som socialarbetare har jag själv kämpat med sekretessen för att man ska kunna prata mer med varandra. Jag såg att man inte kunde samarbeta för barns bästa. Det är också tydligt att det behövs även i de fall där vi måste samarbeta för att förhindra välfärdsbrottslighet och att oseriösa aktörer utnyttjar systemen. Det håller jag alltså helt med om. Jag ser fram emot att vi kan göra någonting på det området.

När det gäller att hantera det jag kallar inflödet hoppas jag att vi kan stoppa möjligheten att tjäna pengar på att utnyttja patienter, för det är ju det välfärdsbrottslighet handlar om. Det handlar som sagt inte bara om att ta ut pengar, även om det är upprörande i sig eftersom det är miljardtals kronor som vi skulle ha väldigt stor nytta och glädje av för att förstärka välfärden. Det handlar om den sjukvård jag vet att vi båda brinner för. De resurserna är otroligt viktiga. Men det finns ändå möjligheter att tjäna

pengar på att inte ge patienter det de behöver eller att ge patienter behandlingar de inte behöver, till exempel dra ut tänder eller göra andra insatser. Det skadar hälsan.

Det finns otaliga fall. Därför är det viktigt att förstärka tillsynen och begränsa möjligheterna till välfärdsbrottslighet. Oseriösa aktörer ska inte kunna göra dessa otroligt skadliga saker bara för att tjäna pengar och stoppa dem i egen ficka.

Anf. 40 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Vi har mött brottslighet inom välfärden alltsedan 2009 eller 2010, då vi upptäckte det inom den personliga assistansen. Vi kom inte så värst långt då därför att det blev en svår avvägning mellan behovet av assistans, när man har rätt till det, och de åtgärder som tas för att kontrollera. Det riskerade att gå ut över dem som behövde assistans när vi skulle komma åt de kriminella. Under den förra borgerliga regeringen kom vi alltså inte tillräckligt långt med frågan om assistans och den brottslighet som fanns där.

När Sverige sedan tog emot många ensamkommande barn 2015 behövde vi HVB-hem för vård eller boende, och det var många som startade hem. Jag är tacksam mot alla som kunde bistå med hjälp, men hem öppnades också av personer som enbart var kriminella.

Vi har under hela perioden efteråt sett att sådant har letat sig in i HVB. Det senaste jag såg gällde Borås och två kommunala boenden där föreståndaren hade knark på kontoret för att kunna sälja till de boende. Om man ska ta hand om barn och unga som behöver en bättre start i livet ska det ju inte finnas knark där. Men det har alltså gått så långt att man inte ens grunnar på detta utan bara gör det och utnyttjar situationen.

När det gäller HVB har vi som sagt sett sådant ända sedan 2015 eller 2016. Vi gjorde förstås vad vi kunde i den situationen, men vi hade inte verktyg för att kunna säkerställa att det var rätt personer som startade hemmen eller att pengarna användes på rätt sätt.

De senaste åren har brottsligheten också kommit in i hälso- och sjukvården, precis som ledamoten lyfte fram. Vi har tyvärr hela skalan, från dem som hittar på att de är sjukare än vad de är till dem som sätter upp en vårdcentral som inte ens finns och inte har några patienter. De fejkar uppgifter om personnummer, anamnes och annat, och sedan plockar de ut pengar från regionen.

Det är klart att berörda regioner finner det oerhört problematiskt att man har skrivit sådana avtal. Man ska ju undersöka allt när man skriver avtal och säkerställa att de är rätt.

När det handlar om att skriva avtal behöver vi hitta möjligheter att utesluta olika aktörer på fler grunder. Det är ett av de exempel som regeringen arbetar med. När regioner och kommuner sluter avtal ska de kunna kontrollera fler saker och också utesluta aktörer på fler grunder än vad de kan i dag. Det pågår alltså ett arbete med att jämställa lagstiftningarna på ett bättre sätt så att man får bättre verktyg.

De kriminella har ju inte kommit in därför att de vill hjälpa till i hälso- och sjukvården. Som jag nämnde begås tyvärr felaktigheter, men där handlar det om människor som vill göra rätt och om att det ibland sker misstag. De kriminella är en helt annan grupp. De kliver in för att tjäna

Prot. 2024/25:28
12 november

Svar på
interpellationer

pengar på vårt gemensamma, och de vill inte ens försöka ge vård. Ibland fabricerar de uppgifter från början till slut.

Det har visat sig att de kriminella är riktigt duktiga, och våra myndigheter, kommuner och regioner ligger aningen efter. Men vi har två regioner som har jobbat bra: Stockholm och Västra Götaland. Stockholm startade för flera år sedan och Västra Götaland strax därefter. De jobbar riktigt bra i dag med att få upp garden och se till att de har kontroll på saker och ting.

Skåne har följt efter, och Halland har anslutit sig till dem. SKR gör ett mycket gott arbete med detta, och vi återkommer från regeringen med fler uppdrag i närtid för att fler av våra myndigheter ska bli ännu bättre på det här.

Detta måste göras på riktigt bred front. Det räcker inte med en åtgärd, utan det kommer att behövas ganska många saker, såsom lagstiftning och förstärkta resurser till Ivo, vilket vi har gett. Vi måste också gå igenom alla varianter av regelverk.

Om vi ska lyckas stoppa de kriminella måste vi göra det svårt på väldigt många olika sätt, så att det inte blir lönsamt att finnas hos oss i sjukvården längre. Vi måste skruva åt på alla ställen och göra det svårt för dem att komma in. Annars kommer vi aldrig att lyckas stoppa dem.

Anf. 41 EVA LINDH (S):

Herr talman! Det låter lovande, särskilt det sista. Det handlar just om att skruva åt kranarna och inte göra det möjligt för välfärdsbrottslighet. Detta tror jag är det viktiga. Tillsynen är otroligt viktig – annars skulle jag inte ha ställt frågan.

Jag är tveksam till om resurserna räcker, men det är inte min sak att bedöma. Jag bara säger det. Jag tror att det är viktigt att vi fokuserar på att Ivo verkligen har möjligheter att göra den tillsyn som behövs. Jag hoppas att vi är flera som följer förutsättningarna så att man gör den tillsyn som vi kan förvänta oss och behöver.

Det finns en sak där jag tror att vi skiljer oss åt. Det är att vi socialdemokrater är beredda att ibland skruva åt möjligheterna inom vissa områden, till exempel när det gäller HVB-hem i privat regi eller att ha lagen om valfrihetssystem, LOV, inom de områden där vi ser mest fusk. Vi tycker att kranarna borde skruvas åt där, det vill säga att möjligheterna att utöva välfärdsbrottslighet ska stoppas.

Det handlar inte om att vi är emot all privatisering, utan det handlar om att vi inte vill öppna möjligheter till välfärdsbrottslighet. Ibland talar pengarna högre än de moraliska värderingarna, och detta vill vi inte ge möjlighet till.

Det är inget hot från mig, men jag kommer att följa frågan. Jag hoppas ändå att det uppskattas att vi drivs av att vi måste ha en bra sjukvård. För att det ska vara så måste vi ha en god tillsyn.

Anf. 42 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar återigen ledamoten för att hon lyfter upp detta. Det är som sagt ganska mycket som behöver göras. Ivo lämnade redan 2019, då jag satt i insynsrådet, 40 olika förslag till den dåvarande regeringen, men det kom en pandemi emellan. Jag vill säga det. Jag förstår att det inte var möjligt att påbörja allt, men vi betar av listan.

En sak som vi har lagt till och som inte står på listan handlar om att vi inte ens har ett vård- och omsorgsgivarregister i Sverige. Vi kan alltså inte ens se vilka som är aktiva, om de har kontroll, om de har legitimation eller vilka de är. Vi håller därför på att upprätta ett sådant register.

Vi ligger ganska långt efter, och detta gör att vi behöver göra många saker just nu för att det ska bli riktigt bra. En sak vi har gjort är att tillföra pengar till Ivo, i början av året. Det tar tid för dem att få rätt och kompetenta medarbetare. De måste kunna verksamheterna, och de behöver också ofta säkerhetsklassas då de är ute i områden med mycket brottslighet. Vi måste säkerställa att de har ett skydd och veta att det fungerar. Det är alltså en ganska tuff resa som Ivo gör just nu.

För närvarande – eller så har det varit länge, är det kanske bäst att jag säger – får de skäll för att de stänger för tidigt och skäll för att de stänger för sent, samtidigt. På Gotland är man ganska bedrövad just nu därför att i princip alla HVB-hem har stängt. Vad ska kommuner som ska ta hand om unga göra när de inte har någonstans att skicka dem?

Det här visar att om man går ut med generella åtgärder, såsom att alla privata verksamheter ska avslutas, kommer ju kommunerna inte att ha någonstans att skicka de unga. Varje kommun som sluter ett avtal måste dock säkerställa att verksamheten är bra.

Exemplet med HVB har varit det mest talande. Unga som behöver stöd och hjälp har kommit till hem där kriminella lär dem att bli ännu mer kriminella och dessutom utnyttjar dem i sin verksamhet. Staten, kommuner och regioner får inte medverka till att fler blir brottslingar, men det har vi gjort på många olika sätt.

Jag instämmer därför helt i att tillsynen från Ivo är helt avgörande. Vi skriver att den är prioriterad, men också kommuner och regioner behöver göra sitt. Jag är väldigt glad över det arbete som har påbörjats det senaste året. Vi behöver fortsätta med det.

Stort tack för frågan! Vi kommer alldeles säkert att återkomma till det här.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2024/25:165 om samarbetet i Norden

Anf. 43 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Eva Lindh har frågat mig hur jag bedömer möjligheterna till förbättrat samarbete inom Norden efter vad hon kallar aktuella händelser samt om jag avser att vidta några åtgärder för att förbättra samarbetet inom Norden.

Jag instämmer med Eva Lindh i att det nordiska samarbetet är viktigare än någonsin. När regeringen för ett år sedan presenterade det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet konstaterades att ett allt närmare nordiskt samarbete är avgörande för våra länders gemensamma välbefinnande och resiliens. Det osäkra omvärldsläget och Finlands och Sveriges steg in i Nato har bidragit till att ytterligare stärka banden inte bara inom Norden utan runt hela Östersjön. Det är genom att stå tillsammans som vi blir starkare och tryggare.

Under året har det svenska ordförandeskapet prioriterat att stärka konkurrenskraften och drivit på för en grön och digital omställning. Vad som också utmärkt det svenska ordförandeskapet är ett tätare erfarenhets- och kunskapsutbyte i frågor där vi ser gemensamma nordiska utmaningar, såsom organiserad brottslighet och beredskapsfrågor.

Inom ramen för ministerrådet har vi fortsatt att stärka samarbetet kring beredskap inom vård och omsorg, livsmedelsförsörjning samt transporter och infrastruktur. Till exempel antog de nordiska jordbruks- och landsbygdsministrarna vid sitt möte i Karlstad i juni en deklaration om stärkt och fördjupat samarbete om beredskapsfrågor, robusthet och resiliens inom fiske och akvakultur, jordbruk, livsmedel och skogsbruk.

Sverige och Danmark har enats om ett reviderat Öresundsavtal. Det nya skatteavtalet är bra för svensk tillväxt, för alla de tiotusentals pendlare som dagligen tar sig över Öresund och för alla danska och svenska företag som vill investera i våra länder. Vi samlar ministrar har antagit ett program för fri rörlighet i Norden som stärker vårt gemensamma arbete med att identifiera och riva gränshinder. Vi har tagit viktiga steg mot att undanröja hinder för nordisk integration i den digitala världen när det gäller identitetsmatchning och kommunikation mellan våra medborgare och myndigheter i andra nordiska länder.

Det här är bara några av de områden inom vilka vi stärker samarbetet inom Norden.

Liksom ledamoten är jag ganska nyligen hemkommen från Nordiska rådets session i Reykjavík, och jag kan konstatera att det nordiska samarbetet är dynamiskt och alltså högt prioriterat i de nordiska länderna. Regeringen uppskattar Färöarnas, Grönlands och Ålands engagemang och aktiva roll i Nordiska ministerrådet och beklagar att Färöarna och Grönland valde att inte delta i möten de var inbjudna till.

Anf. 44 EVA LINDH (S):

Herr talman! Man kan förstås undra varför undertecknad ställer samma fråga igen, och som en förklaring kan jag säga att vi ju har fått en ny Nordenminister. Jag vill välkomna statsrådet till det nya uppdraget. Precis som statsrådet berättade var vi båda på plats i Reykjavík för Nordiska rådet, och det var lite grann de känslor som kom där som gjorde att jag ville ställa frågan till den nya samlarminister som Sverige har och få höra funderingar om det läge som vi är i.

För att de som sitter och tittar ska förstå detta vill jag ge något slags bild av vad det är som har hänt och varför jag ställer frågan om det nordiska samarbetet. Det som har hänt – åtminstone under den senare tiden, kanske sedan ett halvår tillbaka eller så – är att Grönlands regeringschefer har bojkottat Nordiska rådet. Det är mot bakgrund av, hänvisar man till, att den svenska regeringen inte bjöd in Grönland, Åland och Färöarna till ett nordiskt toppmöte i Stockholm tidigare i somras. Man bjöds inte heller in senare, ganska nyligen, till detsamma.

Det handlar dock även om ett uttalande som gjordes av den tidigare Nordenministern. Jag vill inte på något sätt be statsrådet att recensera detta uttalande, för det tror jag vore förmätet. Det är alltså inte det jag frågar efter. Men den tidigare svenska Nordenministern svarade på ett uttalande på ett sätt som uppfattades som väldigt negativt av flera i det här samarbetet – framför allt om Färöarna och Grönland.

Både uttalandet och att man inte har bjudits in till samarbeten har lett till att Grönland har bojkottat samarbetet inom Nordiska rådet. Det är taggigt och sårigt för Färöarna, vilket också är den bakgrund vi har, och vad som har hänt det senaste halvåret har spelat roll. Det är bakgrunden till min fråga.

Det vi också lever i, vilket jag tror att vi är flera som instämmer i, är att det nordiska samarbetet kanske är viktigare än någonsin. Vi befinner oss i en väldigt svår situation på många olika sätt, och det är med länder som med grannar som bor nära varandra: När man befinner sig i en svår och tuff situation är grannarna viktiga. Det samarbete man har med grannar och det stöd och den trygghet man har i grannar blir ännu mer avgörande.

Det jag talar om är naturligtvis det osäkra internationella läge vi befinner oss i, med krig i vår närhet och att vi inte riktigt vet vad som kommer att hända efter valet på andra sidan Atlanten. Det här säkerhetsläget påverkar Sverige väldigt mycket, och det påverkar Norden väldigt mycket – men det påverkar även Grönland och Färöarna väldigt mycket. Allt det här gör att jag är bekymrad över risken att vi inte kan komma över den situation vi har hamnat i, och det är därför jag ställer frågan till Nordenministern om hon kan dra några slutsatser av detta. Jag undrar också: Vart ska vi framåt, och vad behöver vi göra?

Anf. 45 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Jag håller verkligen med om det ledamoten säger om att det nordiska samarbetet kanske är viktigare än på mycket länge. Om jag tar på mig hatten som EU-minister kan jag se att vi också i det sammanhanget jobbar allt närmare och mer gemensamt mellan de nordiska länderna, liksom ibland i Norden–Baltikum, i att stå upp för stödet till Ukraina och i många andra viktiga frågor. Jag håller alltså verkligen med.

Jag skulle ändå säga att regeringen under ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet har stärkt samarbetet ytterligare på en rad områden, vilket jag var inne på. Vi uppskattar genuint Färöarnas, Grönlands och Ålands engagemang – och aktiva roll, skulle jag säga – i samarbetet. De kan närvara med egna representanter i praktiskt taget alla sammanhang inom Nordiska ministerrådet. Där kan de lägga fram förslag och framföra sina synpunkter. De har förvisso inte rösträtt, men vi vet att beslut i praktiken tas genom konsensus inom det nordiska samarbetet. Det utgör alltså sällan ett problem.

Vi kan också se tillbaka till 2007, då de självstyrande områdenas deltagande förstärktes genom Ålandsdokumentet. Genom det ges de möjlighet att ta en aktiv del i aktuellt lands ordförandeskap, delta i samlagsministrarnas frågetimme i Nordiska rådet, svara på frågor och rekommendationer från Nordiska rådet och även ansöka om fullt medlemskap i nordiska institutioner och samlagsorgan. Den senare möjligheten har ju inte minst Färöarna utnyttjat; man har på senare år sökt till och upptagits som medlem i de nordiska institutionerna Nordisk Energiforskning, Nordforsk, Nordic Innovation och Nordgen.

Nästa år – det hörde vi under sessionen – innehas också ordförandeskapet i ministerrådet av Finland och Åland tillsammans, vilket man gjorde en stor poäng av.

Frågan om ett fullvärdigt medlemskap i Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet har aktualiserats vid ett flertal tillfällen genom åren. Den har också vid flera tillfällen analyserats av sakkunniga jurister. Slutsatsen är i huvudsak, något förenklat, att internationella traktater som Helsingforsavtalet sluts mellan stater. Inom folkrätten är själva statsbegreppet centralt. Färöarna, Grönland och Åland företräds som huvudregel av Danmark respektive Finland, och det har bäring även på andra utrikespolitiska sammanhang än bara de som rör Nordiska ministerrådet.

De rättsliga förhållandena har inte ändrats i sak sedan vi diskuterade frågorna tidigare, men det sker ju en utveckling inom riksgemenskapen Danmark där den danska regeringen har bejakat en ökad grad av självbestämmande för Grönland och Färöarna inom ramen för riksgemenskapen. Faktum kvarstår dock fortfarande att den danska grundlagen inte tillåter att Grönland eller Färöarna blir självstyrande på områden som gäller bland annat utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik även om man där har fått visst utökat inflytande genom speciellt inrättade samordningsorgan.

Inom ramen för det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet har de självstyrande områdena bjudits in på sedvanligt sätt till alla möten, inklusive det statsministermöte som ägde rum i Reykjavík nu i slutet av oktober och där man antog en gemensam deklaration om undanröjande av gränshinder. Grönland och Färöarna valde att tacka nej, vilket regeringen beklagar.

De självstyrande områdena var däremot inte inbjudna till toppmötet i Stockholm i maj med regeringscheferna för de nordiska länderna och Tysklands förbundskansler Olaf Scholz och inte heller till toppmötet mellan regeringscheferna och Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj i slutet av oktober. Det mötet följde en etablerad ordning där ordförandelandet bjuder in och beslutar om agendan. I de här fallen diskuterades frågor där de självstyrande områdena inte har egen beslutskompetens.

Anf. 46 EVA LINDH (S):

Herr talman! Jag måste säga att man som riksdagsledamot – och faktiskt också som invånare och medborgare i Sverige – vill vara stolt över sitt land och över sin regering oavsett om man har röstat på den eller inte. Det här är därför en allvarligt menad debatt eller diskussion, för jag tycker att det är besvärande när man som riksdagsledamot i Sverige möter frustrationen och ilskan över hur det här har hanterats. Det blir bekymrande, och därför tycker jag ändå att det är viktigt att vi klarar ut vad som ska ske i framtiden.

Jag hör vad statsrådet säger och att det finns förklaringar till att de självstyrande inte bjöds in till toppmöten eller så. Men så uppfattas det inte av andra. Färöarna och Grönland har båda sagt att de har blivit inbjudna tidigare men att det helt plötsligt var stopp – och det var under Sveriges ordförandeskap. Detta uppfattas väldigt negativt.

Ofta kan man i konflikter, även på mänsklig nivå, tycka att någon har fel. Man kan argumentera och säga: Nej, så var det inte; vi kan påvisa att det var så vid det här året eller att det fungerar på ett annat sätt. Men nu finns det ändå en frustration, och det finns en tagg kvar. Detta var också tydligt när vi möttes i Reykjavík under Nordiska rådets möte.

Det uttalande som gjordes och det faktum att man inte bjöds in har påverkat vårt samarbete, och det beklagar jag. Min uppfattning är att detta var väldigt tydligt när man tackade för allt stöd och riktade sig till alla nationer utom Sverige. Det är ändå en tydlig officiell markering av att detta fortfarande inte känns bra.

När vi samarbetar i Norden är det naturligtvis det samlade, det som vi gör gemensamt, som är avgörande. Men det är självklart att samarbetet mellan olika länder och hur man bemöter varandra spelar roll, inte bara i framtiden och i framtida samarbeten mellan Sverige och till exempel Färöarna och Grönland utan också för det gemensamma samarbetet i Norden.

Jag vill därför ställa frågan till statsrådet: Finns det något ytterligare som Sverige kan göra för att förbättra samarbetet så att vi kan få det där goda som vi faktiskt en gång har haft, i en tid när vi verkligen behöver det nordiska samarbetet så väl?

Anf. 47 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Som jag försökte beskriva är det nordiska samarbetet oerhört viktigt. Jag tycker att de självstyrande områdena har en väldigt viktig och självklar roll i det sammanhanget.

Vad kan Sverige göra? Jo, bland annat uttrycka just detta men också försöka förklara bakgrunden till att det bjuds in till vissa möten i ett visst format och till andra i ett annat. Som jag uttryckte har regeringen inom ramen för det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet på sedvanligt sätt bjudit in samtliga, inklusive de självstyrande områdena.

Sedan har det ägt rum två möten av lite annan karaktär, varav ett med Tysklands förbundskansler Olaf Scholz och ett annat med Volodymyr Zelenskij, där de frågor som diskuterades var frågor där de självstyrande områdena inte hade egen beslutskompetens. Detta var bakgrunden. I övrigt, i de sedvanliga och brukliga mötena liksom i allt annat samarbete inom Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet, har de självstyrande områdena en självklar plats.

Jag vill också återkomma till att vårt samarbete är mer relevant än någonsin tidigare. Det har från Nordiska rådet riktats en rekommendation om en översyn av Helsingforsavtalet. Detta är ett viktigt element i denna diskussion eftersom det reglerar samarbetsformerna. Utgångspunkten är ändå att avtalet på många sätt tjänar och har tjänat oss väl eftersom det nordiska samarbetet är dynamiskt och flexibelt, trots eller kanske tack vare att vi inte detaljreglerar exakt alla delar i vårt avtal.

Jag har stor respekt för att vi kanske kommer att ägna diskussionen åt det institutionella. Men låt oss också slå fast att det finns väldigt många viktiga politiska eller andra prioriterade frågor för det nordiska samarbetet framåt, som kanske ibland överskuggades i Reykjavík men som är nog så viktiga att hålla blicken på även framåt. Det handlar om fortsatt arbete mot gränshinder i Norden, fortsatt arbete för stärkt konkurrenskraft, kampen mot den organiserade brottsligheten, klimatet och, inte minst, fortsatt stöd till Ukraina.

Allt detta hoppas jag att vi ska kunna hitta bra samarbetsformer för, för att gemensamt föra arbetet vidare i Nordiska rådet och ministerrådet. Här har vi i regeringen vårt primära fokus: att verkligen driva på dessa frågor inom det nordiska samarbetet.

En eventuell översyn av Helsingforsavtalet kommer därtill att bli en ganska resurskrävande, svår och komplex process. Man behöver ta hänsyn till nationell lagstiftning, grundlag, folkrätt och EU-rätt. Men låt oss också komma ihåg att det utöver det formaliserade samarbetet i Nordiska ministerrådet finns andra, väl etablerade och fungerande nordiska regerings-samarbeten – på utrikes- och försvarsområdet, inklusive det informella utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet N5 och NB8, försvarssamarbetet Nordefco och, vad gäller krissamverkan, det så kallade Hagasamarbetet.

Jag ser alltså framför mig att vi på flera fronter behöver fördjupa och jobba gemensamt i Norden och både diskutera institutionella frågor och, inte minst, lösa de gränsöverskridande frågor som vi verkligen har att hantera.

Anf. 48 EVA LINDH (S):

Herr talman! Jag vill ändå rikta en vädjan till statsrådet om att göra vad hon kan för att förbättra det samarbete som behöver förbättras med framför allt, men inte bara, Färöarna och Grönland för att stärka det nordiska samarbetet. Om detta inte sker kan det faktiskt få allvarliga konsekvenser. Det är betydelsefullt att detta samarbete fungerar, både för oss och för hela Norden.

Man bör också tänka lite utanför det som statsrådet var inne på. Detta handlar om att kunna vara flexibel när det gäller det formella och det informella, för det är så samarbete sker – eller hur? Detta behöver jag inte lära statsrådet, så jag ber om ursäkt. Men det är viktigt att göra vad vi kan för att stärka samarbetet.

Med detta tackar jag så mycket för debatten.

Anf. 49 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Stort tack, ledamoten, för de orden! Återigen: Jag delar bilden att vi behöver ett starkt nordiskt samarbete, där alla känner sig inkluderade och välkomna. Vi i regeringen gör vad vi kan för att understryka värdet av alla deltagande parter i detta och kan inte annat än gå tillbaka till de former vi har. Vid de förvisso få ministerrådsmöten som jag själv hittills, sedan jag tillträdde, har hunnit både delta vid och leda som ordförandeland har jag uppfattat att vi har ett väldigt gott samarbete även med de självstyrande områdena i de sammanhangen och att alla verkligen kommer till tals. Jag uppfattar att det är samma sak i Nordiska rådet. Det finns alltså mycket positivt att bygga på.

Därtill behöver vi såklart diskutera de institutionella frågorna, vilket följer av den rekommendation som Nordiska rådet riktade. Det blir det nya finländska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet som får i uppdrag att samordna det arbetet framåt.

Jag tror att det handlar om att värna det goda samarbetet och att ta vidare eventuella institutionella frågor som behöver tas vidare – det gäller både politiska medskick vi har fått och frågan om deltagande – men att samtidigt inte glömma att vi mitt i allt detta har ett viktigt jobb att göra med att riva gränshinder, inte minst för många av de medborgare i våra nordiska länder som lever i gränsregionerna och ser att det finns riktiga brister som vi måste ta itu med. Jag tror att vi är överens om mycket i detta.

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 9 Svar på interpellation 2024/25:166 om Föreningen Norden

*Svar på
interpellationer*

Anf. 50 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Eva Lindh har frågat mig hur jag bedömer konsekvenserna av Nordiska ministerrådets beslut för Föreningen Nordens framtid och om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av Föreningen Nordens nuvarande situation.

Jag är helt enig med Eva Lindh om att aktiva civilsamhällesorganisationer spelar en viktig roll såväl nationellt som nordiskt. Föreningen Norden och dess systerorganisationer i de andra nordiska länderna är centrala kontaktpunkter för det mellanfolkliga samarbetet, och relationen mellan dessa och Nordiska ministerrådet är viktig.

Som även framhållits i svar på tidigare riksdagsfråga (2024/25:1037) om Föreningen Nordens framtid lägger de nordiska samarbetsministrarna stor vikt vid det civila samhällets bidrag till nordisk integration. Just detta är anledningen till att Nordiska ministerrådet i budgeten för 2025 och de indikativa ramarna för 2026–2027 valt att utveckla och stärka det så kallade Demosprogrammet, genom vilket civilsamhällsorganisationer kan söka stöd för sin verksamhet.

Programmets ekonomiska ramar utökas avsevärt, och det är också möjligt för väletablerade organisationer att söka såväl verksamhetsstöd för en treårsperiod som projektstöd. Detta ger goda möjligheter för Föreningen Norden att söka medel, som kan användas för drift och administration. Möjligheten att söka verksamhetsstöd för en treårsperiod skapar också långsiktighet.

Förhoppningen är att den nya modellen för stöd till civilsamhället både ska kunna stärka det goda nordiska arbete som redan pågår i föreningarna Norden och andra organisationer och leda till utveckling av nya samarbetsformer och forum som engagerar den nordiska befolkningen i ännu större utsträckning över hela vår region.

Vad gäller situationen för Föreningen Norden i Sverige kan konstateras att organisationen, utöver utökade möjligheter att erhålla medel från Nordiska ministerrådet genom Demosprogrammet, erhåller ett årligt verksamhetsstöd om 8 miljoner kronor från regeringen.

Info Norden i Sverige förvaltas sedan flera år tillbaka av den samnordiska institutionen Nordregio. De förändringar som nu föreslås i andra länder ska ses som en del i en större process för att stärka och effektivisera det högt prioriterade gemensamma arbetet för att stärka gränshinderarbetet och verka för nordisk integration.

Jag är övertygad om att Föreningen Norden och dess systerorganisationer runt om i Norden fortsatt kommer att ha goda förutsättningar att på olika sätt stärka samarbetet i Norden och bidra till att skapa och underhålla det kitt som binder samman de nordiska länderna över gränser, kulturer och generationer.

Anf. 51 EVA LINDH (S):

Fru talman! När jag började engagera mig i nordiska frågor lärde jag mig att Föreningen Norden är en hörnsten för nordisk samhörighet och nordisk samverkan. Det tycker jag också att den har visat sig vara. Det finns ju en stark kraft i Föreningen Norden att fortsätta driva de nordiska frågorna, och det finns fortfarande ett stort engagemang, inte på alla håll men på några håll i Sverige. Det är också så att man sammanbinder det engagemang som finns i de olika länderna, som är väldigt viktigt.

Föreningen Norden är som sagt en ideell organisation som arbetar för att stärka samarbetet. Det ska också nämnas att det är en partipolitiskt och religiöst obunden förening eller organisation.

Som sagt är civilorganisationerna otroligt viktiga. De kompletterar det politiska arbetet väldigt väl.

Vi har Nordiska rådet. En del som lyssnar kanske inte förstår skillnaden, men Nordiska rådet är alltså för dem som är parlamentariker eller sitter i de olika ländernas riksdagar. Sedan finns Nordiska ministerrådet, som statsrådet ingår i. Sedan har vi den tredje hörnstenen, som är Föreningen Norden och det stora engagemang som finns.

Anledningen till att jag framställt den här interpellationen är något som har väckt mycket frågor runt om i landet – hade det inte varit något specifikt hade vi kanske inte stått här i kammaren och talat om Föreningen Norden – nämligen det beslut som ändå fattades. Låt mig säga att det inte handlar om regeringens stöd till Föreningen Norden, för det är gott och väl. Där finns det inga skillnader i vad vi tycker. Men det är inte detta det handlar om.

Det handlar om det beslut som Nordiska ministerrådet fattade. Det kan ses i budgeten – en ganska svårläst budget, om jag får säga så. Den är indelad i väldigt stora sjok, och det är svårt att tyda den riktigt. I den budget som Nordiska ministerrådet har tagit fram är det lite mer pengar i en pott till det övriga som man ska kunna söka. Men det som är frågan här är just långsiktigheten för Föreningen Norden. Konsekvenserna av det beslut som Nordiska ministerrådet har fattat är just att man måste söka pengar.

Statsrådet framhåller att det handlar om treårsperioder, vilket ger en viss långsiktighet. Men det är ändå mindre långsiktigt än det som har varit tidigare. Det finns en hel del oro. Det är gott och väl med långsiktighet, men får man mindre pengar är det ett problem också om man måste vänta till kommande år.

Det finns alltså en hel del oro. Vad beror då den på? Det handlar framför allt om utmaningen att inte veta och att inte ha den långsiktighet som man har haft tidigare. Man har gått från att ha en längre långsiktighet till att behöva söka medel för projekt. Alla som har sökt projektmedel vet att det innebär mycket för de föreningar som gör det. I det här fallet blir det ett tydligt avbrott i och med att man ska söka projektmedel och inte kan ha den långsiktighet man har haft tidigare.

Fru talman! Först och främst vill jag verkligen instämma i det som ledamoten Eva Lindh beskriver, nämligen att det arbete som Föreningen Norden gör och har gjort sedan 1919 är oerhört viktigt. Jag och mina nordiska kollegor – jag tror att jag kan tala för oss alla – fäster stor vikt vid samarbetet med civilsamhället, däribland samarbetet med Föreningen Norden.

Svar på
interpellationer

Ett starkt civilsamhälle är verkligen en grundsten i den nordiska demokratin och spelar en avgörande roll också i arbetet med hur vi ska nå vår gemensamma vision för 2030 om att göra Norden till världens mest hållbara och integrerade region.

Regeringen har och har länge haft ett gott samarbete med Föreningen Norden i Sverige. Det är ett samarbete som jag värnar och värdesätter. Jag kommer också inom kort att träffa föreningen för att diskutera deras verksamhet och hur vi gemensamt kan stärka det nordiska samarbetet framöver.

Som jag sa inledningsvis – jag förstår att det inte är detta som det är diskussion om nu – ger också regeringen ett årligt verksamhetsstöd på 8 miljoner kronor till Föreningen Norden, vilket jag tror är ett viktigt och bra bidrag till deras arbete.

Men eftersom civilsamhället är så viktigt har vi nu också i det nordiska samarbetet valt att stärka och utveckla Demosprogrammet. Programmet har fokus på frågor som handlar om utbildning, kunskapsdelning och språkförståelse. Den första ansökningsomgången för just verksamhetsstöd har precis avslutats. Utlysningen är ju en nyskapelse i stödet till civilsamhället i och med att medlen konkret går till verksamhetsstöd och att det är treårigt. Jag menar att det tryggar finansieringen för organisationerna några år framåt.

Tidigare har ju ministerrådet som utgångspunkt bara gett stöd till konkreta projekt. Jag vill ändå understryka att de förändringar som vi gör sker för att skapa bättre förutsättningar och långsiktighet.

Nordisk kulturkontakt, som administrerar Demosprogrammet, framhåller att civilsamhällesorganisationer från alla nordiska länder och självstyrande områden var representerade bland ansökningarna och att både anrika och nya organisationer med nordiskt fokus beviljades stöd. Stödmottagarna representerar brett det nordiska civilsamhället både geografiskt och tematiskt.

Resultatet visar också att nationella Nordenföreningar och Föreningarna Nordens Förbund står som stödmottagare, så även Föreningen Norden i Sverige. De nationella Nordenföreningarna har inte tidigare fått verksamhetsstöd från Nordiska ministerrådet utan bara en mindre summa öronmärkt för informationsinsatser som har kanaliserats via Föreningarna Nordens Förbund. Det är alltså ett tydligt steg mot en förstärkt, förutsägbar och mer långsiktig finansiering.

Detta var alltså en första ansökningsgenomgång vad gäller stöd från Demos. Men programmet består av flera delar, och det kommer årligen, 2025–2027, fortsatt att vara möjligt att söka projektstöd.

Jag och mina kollegor ser denna nya modell för stöd till civilsamhället som en väg framåt för att stärka samarbetet i Norden. Programmet kommer naturligtvis att behöva utvärderas, som brukligt är. Men jag är ändå övertygad om att vi har slagit in på en god väg framåt för att öka möjligheten

att binda samman de nordiska länderna över gränser, kulturer och generationer.

Anf. 53 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag hör att statsrådet verkar övertygad om att detta är en bättre väg. Jag hoppas verkligen att statsrådet överbevisar mig och att det faktiskt kommer att bli bättre.

Men det innebär en oro när det blir en mindre långsiktighet. Jag tror inte att det är bra för en sådan här viktig organisation i det nordiska samarbetet.

Jag vill lyfta några ytterligare saker. Jag använde ordet frustration när vi pratade om nordiskt samarbete tidigare. Det återkommer nu. Den frustration som man känner handlar om avsaknad av information och om att man inte har varit delaktig i de beslut som har tagits. Jag tror att detta är väldigt viktigt, inte bara för samarbetet i Norden utan också när det gäller kontakterna med våra organisationer. Det har inte heller varit en tydlig tidsplan framåt i fråga om hur man ska agera. Jag tror att det också är väldigt avgörande när det gäller den otrygghet som man känner.

Jag ser naturligtvis inget negativt i att det ges stöd till andra civilorganisationer under paraplyet, så som Nordiska ministerrådet har beslutat om. Det finns andra projekt som säkerligen är väldigt viktiga. Men Föreningen Norden är inte riktigt som andra civilorganisationer, och på något sätt är det väl ändå viktigt att man inte konkurrerar mellan de olika organisationerna. Det har med långsiktigheten att göra.

Det är en sak som kanske kan te sig förvirrande för dem som inte kan det här. Det gäller Info Norden och det som har hänt. Det är klart att skillnaden blir större i de andra länderna, eftersom den svenska organisationen har sett lite annorlunda ut. Men när vi fattar beslut på nordisk nivå måste vi, även om konsekvenserna inte blir lika avgörande i Sverige, vara lojala när det gäller hur det påverkar de andra länderna.

Jag tänker att det är viktigt att ta hänsyn till den ännu större oro som finns utanför Sverige, det vill säga i de andra nordiska länderna, för hur detta kommer att påverka. Det tror jag är viktigt.

I det här läget, fram till årsskiftet, är Sverige fortfarande ordförandeland. Därför blir detta med att få ett svar ännu tydligare. Även om man alltid, som jag uppfattar det, fattar beslut tillsammans i Nordiska ministerrådet är ordförandeskapet en viktig del. När detta händer under den tid som Sverige har ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet blir Sverige kanske lite mer svaret skyldigt. Det är så organisationen fungerar.

Eftersom många undrar skulle jag vilja fråga statsrådet: Hur har beslutet fattats? På vilka grunder har det fattats? Har man tagit beslutet gemensamt? Varför var det så otydligt, och varför kunde man inte kommunicera vad tankarna var tidigare, så att det gick att förbereda sig?

Anf. 54 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att information och dialog alltid är viktigt. Det är förmodligen också något som alltid kan bli bättre. Jag delar detta. Jag tycker också att det var bra på Nordiska rådets sessionsvecka senast att jag, när vi hade frågestund, bland annat fick frågor om just detta och kunde beskriva för ledamotens kollegor i Nordiska rådet bakgrunden till det hela och hur vi har resonerat.

Låt mig därför ta tillfället i akt och lyfta fram det vi gör i det nordiska samarbetet och vår svenska prioritering under det här ordförandeskapsåret, som handlar om gränshinderarbetet. Det hänger rätt mycket ihop med de förändringar som nu görs.

Vi är tidsmässigt halvvägs mot vår gemensamma vision om att vi ska bli världens mest integrerade och hållbara region 2030. Det är rätt uppenbart, som många också påpekade i Reykjavík när vi möttes, att vi måste öka tempot om vi ska nå den visionen, för det är inte många år kvar. Därför har vi under det svenska ordförandeskapet haft särskilt fokus på ett integrerat Norden utan gränshinder.

Vi har diskuterat konkreta gränshinder, som rör skattefrågor och digital mobilitet, men också hur vi kan ta ett större politiskt ägarskap i de mer omfattande frågekomplex som vi står inför. Det är tydligt att just det har saknats förut.

Under året har vi lyckats förhandla fram ett nytt Öresundsavtal med Danmark. Det har länge varit efterfrågat, inte minst från näringslivet i regionen. När det nu är på plats blir det enklare att anställa och arbeta över gränsen.

Under vårt gemensamma regeringsmöte med Finland beslutade vi att titta på hur vi kan förbättra utbyte av folkbokföringsdata. Det är en fråga som länge legat i träda bland många andra gränshinder men som vi nu tar tag i.

Också i den gemensamma statsministerdeklarationen, som antogs i Reykjavík, lyfts gränshinderarbetet upp, och då på det digitala området. Det måste vara enklare att identifiera sig och att ta del av digitala tjänster över gränser. Detta kommer vi nu att arbeta vidare med.

Men vägen framåt är inte spikrak. Det finns fortfarande många utmaningar som hindrar nordbornas rörlighet och företagens verksamhet över gränserna. Det är avgörande att vi löser dessa hinder om vi ska ha en mer integrerad och sammanhängande region. Därför har vi samarbetsministrar under året arbetat för en högre ambitionsnivå inom mobilitet och fri rörlighet i vårt nya samarbetsprogram. Häromveckan antog vi ett nytt program för fri rörlighet. Där stärks den politiska förankringen. Samarbetsministrarna får en tydligare roll. Ett programsekretariat inrättas för att stärka samordningen mellan olika aktörer, och mer resurser tillförs. Gränshinderrådet får också ett nytt mandat och ett nytt format. Programmet ska göra det lättare att bo, arbeta, studera och driva företag tvärs över gränserna i Norden.

Det är i ljuset av detta som förändringarna vad gäller Info Norden ska ses. Info Norden har en jätteviktig roll i Nordiska ministerrådets mobilitets- och gränshinderarbete. De är i daglig kontakt med invånare och företag. Som en del i det nya programmet för fri rörlighet vill vi samarbetsministrar knyta Info Norden närmare det nordiska samarbetet och sekretariatet. Genom att flytta över förvaltningsuppdraget från föreningarna Norden till samnordiska institutioner och tillföra mer resurser skapar vi mer synergier, och vi effektiviserar både informations- och gränshinderarbetet.

Det här menar jag är några exempel på hur vi nu tar ett större ansvar från politiken i arbetet med att riva gränshinder. Det är tillsammans med det viktiga arbete, återigen, som görs inom civilsamhället som vi stöder viktiga steg mot vår gemensamma vision. Det är i ljuset av detta som också de förändringar som ledamoten frågar om ska ses.

Anf. 55 EVA LINDH (S):

Fru talman! Vi trodde kanske att vi hade ett mycket bättre nordiskt samarbete än vad vi hade. Det prövades verkligen under pandemin. Där har vi verkligen mycket att arbeta med.

Gränshindren är avgörande. Jag tror att det är viktigt att fokusera på många olika gränshinder som är problematiska. Det gäller inte minst välfärdsfrågorna. Nu är jag kanske lite biased, för det är detta som jag brinner för. Men jag tror att det finns mycket när det gäller ambulans- och sjuktransporter, e-recept och en massa andra saker som behöver lösas för att det på riktigt ska bli bättre i människors vardag. Det handlar också om att förbättra välfärden när vi kan samarbeta tillsammans.

Jag hör vad statsrådet svarar, men jag förstår inte riktigt bevekelsegrunden och på vilket sätt det här skulle bli bättre. Hade man förklarat och kunnat presentera tanken med detta på ett bättre sätt hade man kanske fått en ökad förståelse. Jag tror ändå att det här kommer att vara ett hinder på vägen.

Det är en vädjan att när Nordiska ministerrådet fattar beslut om förändringar framöver ska det göras på ett mycket mer transparent och tydligt sätt tillsammans mellan Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet och de civilorganisationer som är väldigt aktiva. Då tror jag att vi kommer bättre framåt.

Jag tackar så mycket för svaren, även om jag inte är riktigt övertygad. Jag uppfattar ändå att statsrådet verkligen försöker att ge svar angående de här förändringarna, och jag hoppas att det blir lite bättre än vad jag och andra känner en oro över.

Anf. 56 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Jag håller helt med om att pandemin på många vis blottade de gränser som vi åtminstone halvt hade tänkt att vi inte behövde förhålla oss till. Jag säger ”vi”, men det handlar inte minst om människor som lever i gränsregionerna, där gränsen för det mesta har upplevts som en konstgjord barriär.

Ibland gör den sig dock påmind och lägger hinder i vägen för människor och företag, och det är just därför vi vill öka tempot i arbetet, annars blir visionen om den mest hållbara och integrerade regionen bara ord. Vi måste öka tempot och göra någonting annorlunda och förstärka vårt arbete för att nå dit.

Jag vill gå tillbaka dit där jag började: Civilsamhället är oerhört viktigt i detta arbete. Jag delar uppfattningen att Föreningen Norden och dess systerorganisationer har haft och fortsätter att ha en väldigt viktig roll i att på olika sätt stärka samarbetet. Det är också tydligt, menar jag, i de beslut som har fattats av ministerrådet.

Genom ett förstärkt program till stöd för civilsamhället, för det är vad detta är, som möjliggör både verksamhetsstöd över en treårsperiod och projektstöd till enskilda initiativ och projekt skapas goda förutsättningar för att underhålla det unika nordiska samarbetet över gränser, kulturer och generationer.

Min bedömning är att vi inte har någon anledning att bekymra oss över att Nordiska ministerrådets beslut skulle påverka Föreningen Nordens framtid negativt. Men jag ser såklart också fram emot att ha fortsatt dialog

med dem, och jag kommer att träffa dem i närtid. Jag ser fram emot att samarbeta även med ledamoten och alla andra engagerade i Sveriges riksdag för att stärka det nordiska arbetet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2024/25:28
12 november

Svar på
interpellationer

§ 10 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2024/25:42 Åtgärder för en bättre bostadsförsörjning

2024/25:45 Utökade skyldigheter att lämna uppgifter till Utbetalningsmyndigheten

2024/25:47 Sänkt alkoholskatt för öl från oberoende småbryggerier

2024/25:48 En kapacitetsmekanism för elmarknaden

2024/25:51 Hemlig dataavläsning mot allvarliga brott

Motioner

med anledning av prop. 2024/25:37 Biometri i brottsbekämpningen

2024/25:3242 av Gudrun Nordborg m.fl. (V)

2024/25:3246 av Teresa Carvalho m.fl. (S)

2024/25:3253 av Richard Jomshof m.fl. (SD)

2024/25:3256 av Rasmus Ling m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2024/25:41 Avskildhet i anslutning till dygnsvilan

– för ökad trygghet och säkerhet på särskilda ungdomshem

2024/25:3260 av Maj Karlsson m.fl. (V)

2024/25:3261 av Martina Johansson m.fl. (C)

2024/25:3262 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP)

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 8 november

2024/25:186 Dagligt behov av certifierad flygtrafik till och från Gotland

av *Hanna Westerén* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:187 Informationsplikten

av *Jonny Cato* (C)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2024/25:188 Informationsplikt inom sjukvården

av *Christofer Bergenblock* (C)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:189 Informationsplikt inom skolan
av *Niels Paarup-Petersen* (C)
till statsrådet Lotta Edholm (L)
2024/25:190 Informationsplikt inom kulturen
av *Catarina Deremar* (C)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

den 11 november

2024/25:191 Hemarrest och områdesarrest som komplement till häktning
av *Rasmus Ling* (MP)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)
2024/25:192 Kringgåenden av sanktionerna mot Ryssland
av *Aida Birinxhiku* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)
2024/25:193 Möjlighet till vab för äldre barn med psykisk ohälsa
av *Åsa Eriksson* (S)
till statsrådet Anna Tenje (M)
2024/25:194 Nedskärningar på det nationella inkubatorsprogrammet
av *Daniel Vencu Velasquez Castro* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 8 november

2024/25:414 Skydd av äldre mot bedrägerier
av *Olle Thorell* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)
2024/25:415 Ny lagstiftning för nya genomiska tekniker i EU
av *Malin Larsson* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)
2024/25:416 Ökande långtidsarbetslöshet
av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

den 11 november

2024/25:417 Sveriges roll i hanteringen av säkerhetsläget och den humanitära situationen i Sahelregionen
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2024/25:418 Beredskap för en ny amerikansk biståndspolitik enligt Project 2025
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:419 Hyressättning för kulturfastigheter

av *Björn Tidland* (SD)

till statsrådet Niklas Wykman (M)

2024/25:420 Försäkringskassans hantering av A1-intyg

av *Martina Johansson* (C)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:421 Övergrepp på palestinsk vårdpersonal i Gaza

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:422 Stämplingen av urfolk och deras organisationer som extremister i Ryssland

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:423 Utvecklingsforskning och bekämpande av antimikrobiell resistens

av *Anna Vikström* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

Prot. 2024/25:28

12 november

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 18.23.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 15.58 och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Återrapportering från informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer.....	1
Anf. 1 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 2 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	4
Anf. 3 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	5
Anf. 4 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	5
Anf. 5 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	6
Anf. 6 MARTIN KINNUNEN (SD)	6
Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	6
Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD)	7
Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	7
Anf. 10 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	8
Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	8
Anf. 12 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	9
Anf. 13 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	9
Anf. 14 ANNA LASSES (C)	10
Anf. 15 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	10
Anf. 16 ANNA LASSES (C)	11
Anf. 17 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	11
Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP).....	11
Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	12
Anf. 20 REBECKA LE MOINE (MP).....	12
Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	12
Anf. 22 JAN ERICSON (M)	13
Anf. 23 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	13
Anf. 24 JAN ERICSON (M)	14
Anf. 25 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	14
Anf. 26 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	15
Anf. 27 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	15
Anf. 28 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	16
Anf. 29 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	16
Anf. 30 ELIN NILSSON (L).....	16
Anf. 31 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	17
Anf. 32 ELIN NILSSON (L).....	18
Anf. 33 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	18
Anf. 34 ERIK HELLSBORN (SD)	18
Anf. 35 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	18
§ 2 Justering av protokoll	19
§ 3 Meddelande om statsministerns frågestund.....	19
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	19
§ 5 Ärende för hänvisning till utskott	20
§ 6 Ärenden för bordläggning	21
§ 7 Svar på interpellation 2024/25:129 om Inspektionen för vård och omsorg.....	21
Anf. 36 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	21
Anf. 37 EVA LINDH (S).....	22

Anf. 38 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	23	Prot. 2024/25:28
Anf. 39 EVA LINDH (S)	24	12 november
Anf. 40 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	25	
Anf. 41 EVA LINDH (S)	26	
Anf. 42 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	26	
§ 8 Svar på interpellation 2024/25:165 om samarbetet i Norden	27	
Anf. 43 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	27	
Anf. 44 EVA LINDH (S)	28	
Anf. 45 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	29	
Anf. 46 EVA LINDH (S)	30	
Anf. 47 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	31	
Anf. 48 EVA LINDH (S)	32	
Anf. 49 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	32	
Ajournering.....	33	
Återupptaget sammanträde.....	33	
§ 9 Svar på interpellation 2024/25:166 om Föreningen Norden	33	
Anf. 50 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	33	
Anf. 51 EVA LINDH (S)	34	
Anf. 52 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	35	
Anf. 53 EVA LINDH (S)	36	
Anf. 54 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	36	
Anf. 55 EVA LINDH (S)	38	
Anf. 56 Statsrådet JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	38	
§ 10 Bordläggning.....	39	
§ 11 Anmälan om interpellationer.....	39	
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	40	
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 18.23.....	41	